

sosyalist

YARIN

haftalık siyasi haber ve yorum dergisi

Devlet İnceleme

15
aralık
1976

SAYI

5

400 kuruş

cinayet araç

sıkıyönetim
amaç

HALK NE DİYOR

Buyurganlık ve bazı görüntüler

"... Gerici kavrama kulak veren işçi yalnızca, ailesinden aldığı buyurgan eğitimin kurbanı olmaktadır..."
(Wilhelm Reich)

Günlük yaşamımızda bir çok olay ve görüntü ile karşılaşır, bu görüntüleri sosyalist açıdan değerlendirmeye çalışırız. Görüntülerden biride "buyurganlık" Bu günkü düzenimizin istediği insan tipi: Kuvvetliden buyruk dinleyen, kuvvetsize buyuran insan tipidir. Doğal olarak da, buyruk vermeğe özenen kişi, buyruk almaya da severek katlanır.

Anadolu'da halk, askerliğini yapmayan genci adam yerine koymaz, çünkü; kişi askere gidecek devletin gücünü görecek, emir alacak, emir verecek. Buyruk alıp, verme alışkanlığı gelişmiş olarak çevresine dönecek, evlenecek ve evinde o da küçük bir krallık kuracak. Artık topluma uyumlu kişidir o, çevresinde sözü dinlenir, Başarılı olmuştur ve gençlere örnek gösterilecektir artık.

Bir gün, çalıştığımız iş yerinde, ken disini AP'li zanneden bir işçi arkadaş şöyle diyordu: "Sol gelişecektir elbet, çünkü; toplumda serseriler günden güne çoğalıyor" Tartışma; "içki haram mı? değil mi? Uzerineydi (aydın arkadaşlar işçilerin umumiyetle pahalılıktan söz ettiğini sanır) tartışan arkadaşların çoğunluğu sol'a açık arkadaşlardı. AP'li arkadaş açıkça "serseriler" diyordu. Neden böyle suçluyordu? kimisi baba baskısından memleketinden kaçmış, kendi bildiğine evlenmiş, bazısının eşide işte çalışıyor kız çocuklarını okutmak istiyorlar, kahvede oyun oynarlar bazende kafayı çekerlerdi. Suçlayan ise memleketinden biraz para getirmiş, gecekondu yapmış, kardeşlerine kanadını gemiş (onun deyimi) velhasil buyurgan aile yapısını devam ettiriyordu. Tartışmayı uzaktan takip eden yaşlı bir işçi ise şöyle diyordu: "zaman zamana uymasa, sen zamana uy" onun da iktisadi gücü ailesine buyurmaya yetmiyordu artık.

Yüksek tahsil görmüş bir arkadaşla dolaşıyoruz, çalışan işçileri göstererek, "Bütün toplumu çalışmaya yöneltsek ama zevkle türkü söyler gibi çalışsalar" diyordu, hep kendini onlara söylev çekerken, onları yönetirken görüyordu. Çünkü; kendisi işçi sınıfının ideolojisini öğrendiğini sanıyor, o artık emekçi sınıfın seçkin evladı, yiğit devrimcidir. (.) Bir Bulgaristan göçmeninden işittiğim sözü naklettim "Bizde partililer gelip nutuk atar, "çalışalım arkadaşlar" deyip kendileri gölgeye oturur..." Bu söz halk arasında, yaygın hale gelmiş. Bundan sonra arkadaşım da, yana yakıla 12 Mart'ta hapishanede bazı okumalarının, aynı suçtan hapse düşmüş bir köylü arkadaşına para ile çorap yıkattığını anlattı.

Biraz çevremize dikkatlice baktığı mızda buna benzer sayısız görüntüler göreceğiz buyurganlık üzerine. Fakat,

bunlara bakarken iki yol var yapacağımız, ya "burjuva hastalıkları, kokuşmuş feodal kalıntıları" diyeceğiz (çünkü bu usul oldukça kolaydır) ya da üşenmeden sebeplerine ineceğiz.

ÜŞENMEDEN ARAŞTIRMA AMA NASIL?

"Devrimcinin görevi, insanı etkileyen bütün durum ve koşulları değerlendirmektir"

(K. Marks)

"En son tahlilde iktisadi faktör ağır basar" tabi ki böyle, kimse buna hayır diyemez. Bir şey gözümüzden kaçmasın "en son tahlilde" diyor. Yani son tahlile kadar bir sürü tahlil gerekir ki en son tahlile varılsın. Hemen her konuyu iktisadi açıdan değerlendirilmeye gayet kolay, önce son tahlilden başlayıp, çözümü bulduğumuzu sanıyor sonra bunla görüntüleri izaha çalışıyoruz. Oysa önce görüntüden hareket edilir ve araştırma giderek temele iner.

Örneğin; bir hasta insan dışına görüntüler verir; halsizdir, ateşi vardır, doktor bu hastalığı teşhis için 1850 yılındaki hastalık adedi ile kendini sınırlı hisseder mi? Yok... o günden bugüne hastalıklar detaylandırılmış doktorluğun branşları çeşitlenmiş teşhis koymada yöntemler zenginleşmiş v. s.

Marxizm bize, değişim kanunlarını, ilimler arası bağlantının felsefesini vb. açıklıyor. Bu günkü hata, yarım asır evvelki teşhislerin, günümüzü araştırmada yöntem olarak kullanılması. Ne yazık ki bu tür hataya Marks'ın rakiplerinde bile rastlamak çok zor.

Örneğin; bir kişi hırsızlık yapıyor, neden hırsızlık yapıyor? bir çok arkadaşın cevabı hazır: bozuk düzen, insanlar yoksul (oysa bu varsayımla bütün yoksulların hırsızlık yapması gerekir) kokuşmuş burjuva düzeni vs. oysa çocukluğundan beri hırsızlık yapan bir arkadaş şöyle diyordu:

"Çocukken evden harçlık isterdim, ne yapacaktım? diye sorarlardı... Harçlık almak için yalvarmak, küçülmek gerekliyordu. Oysa istediğim şeyi habersizce çalmak bana daha şerefli gibi geliyordu. Büyükleme dediğini yapsaydım çaldığımdan daha çok şey elde ederdim, babamın durumu gayet iyiydi. Babamın karşısında ezilip büzülmekten daha rahattı mahkeme karşısında konuşmak, ayrıca devletin yüksek memurlarını kendimle meşgul ediyordum diye özel bir zevk de diyordum."

Buyrun, temelinde iktisadi faktör yatan sorunun yüzeydeki görüntülerini Oysa Engels ölmeden aydınlardaki bu hastalığı görmüş 1890 yılında yazdığı bir mektupta şöyle diyordu :

"... Marks ve bir ölçüde ben, gençlerin bazen olayları ekonomik yanına gereğinden fazla önem vermelerinin sorumluluğunu taşıyoruz. İşin bu yanını inkâr eden rakiplerimiz karşısında, onların inkâr ettiklerini ilkenin altını çizmek gerekiyordu. Karşılıklı etkileşime katılan diğer etmenlerin yerini belirtecek zamanı, fırsatı ve yerini her zaman bulamıyorduk..."

(Engels. Joseph Bloch'a mektup. 21. 9. 1890)

BUYURGANLIĞA DÖNELİM

Kapitalist düzen geliştikçe kendisi buyurgan ailenin temellerini sarsıyor. İşçi sınıfının örgütsel mücadelesi ile demokratik haklar gelişiyor. İş hayatına giren kadın kısmen de olsa erkeğine karşı elde ettiği haklarla aile içinde söz sahibi oluyor. Demokratikleşme kadın erkek ilişkilerine yansımını, dolayısıyla çocuğu da etkiliyor. Özgürlük isteği ile birlikte yürüyen emek mücadelesi buyurgan devletin, buyurgan ailenin temellerini sarsıyor.

Hatırlardadır 1950'de CHP iktidarı yıkılıp DP ile birlikte gelen çok partili nizama (sola kapalı da olsa) iktisadi hayata getirdiği canlılık, üretim güçlerinde gelişme sağlaması, buyurgan aileyi de tehlikeye sokuyordu. Toplumda kısmen de olsa hoşgörü gelmişti, gençler büyüklerin lafını dinlemedi mi, yakınlıkla "ne yapalım artık demokrasi var" deniyordu. Çünkü onlarda buyurgan bir iktidarı devrimşilerdi. Sonra gelişen iktisadi yaşam, çocuğu baba ocağına hapsedmiyordu, artık iş sahaları vardı. Büyükler hoşgörü göstermese çocukta çeker giderdi büyük kentlere.

ERZİNCAN DEVRİMCİLERİNDEN

Aşağıdaki gönderdiğimiz yazının derginizde yayınlanmasını rica ederiz.

Erzincan ilinin Çayırılı ilçesinde komandoların saldırısıyla iki yurtsever devrimciyi daha toprağa verdik. Ülkeyimizin çeşitli yerlerinde olduğu gibi Erzincan'da da kanlı olaylar sürmektedir. Ancak burjuva basını faşistlerin ve polislin baskısını devamlı suretle hasıraltı etmekte. 10 Kasım 1976 günü Çayırılı'da faşistler gece saat 11 de yaptıkları baskında kardeş olan iki devrimciyi HÜseyin Akdemir'i ora ve Rıza Akdemir'i de Ankara'da öldürdüler. Ankara'da gelen Rıza Akdemir'in cenazesini Erzincan'da devrimciler karşıladı. Cenaze töreni olarak bir yürüyüş sürdü ve tekrar araba jara bindirildi 250 ye yakın bir grupla Çayırılı'ya götürüldüğümüzde polis ve jandarma yürüyüşümüzü engellemek istedi. Devrimcilerin direnmesiyle ve bizi karşılayan oranın halkının çöşkunluğuyla yürüyüş Çayırılı'nın merkezi ne kadar devam etti. Ancak faşistler ve polisler mitingin yapılmasına karşıydılar. Mitingin yapılmaması için kalabalığa saldırdılar. Polislin saldırısından de

Burjuva eğitimide yardım ediyordu bu duruma. Dayağı ayıplıyor, aile mutluluğu için öneriler veriyordu yeni yeni. Buyurgan aile çözülmüyordu usul usul. Eski düzen kendi içinden yeni düzenin belirtilerini veriyordu yeniyi, filizlendiriyordu.

Fakat Ülkeye hakim olan üretim ilişkileri hemen üst yapıyı değiştirmez, üst yapıda zamanla gelişir. Faşizm de istifade ettiği alt yapıdaki gelişme ile üst yapının gelişmesi arasındaki boşluktan, toplumdaki buyurganlık özlemlerinden istifade ediyor, halkta zemin buluyordu. Oysa orta sınıflardaki bu özlemi solun değerlendirmesi gerekirken onlar faşizmin tohum atacağı tarlayı (orta sınıfları) işçi sınıfı diktatörlüğü sloganlarıyla terk ediyorlardı. Karşılığın alıyordular. Solun yanıtlarıyla da özgürlüğe, demokrasiye, sosyalizme açılması gereken iktisadi buhranlar rahatlıkla barbarlığa dönüşürüyordu. Dünyadaki sol uygulamalarda halkın gözünde "aynı bizdeki askerlik gibi" idi. Yeniye güzele açılması gereken devrimler burokrasi kışkacında kalmış. Proletarya diktatörlüğü kavramının, dar örgütlenmenin ardına gizlenenler geçiş dönemi için buyurgan devleti getirmiş, fakat ne geçiş dönemi bitmiş ne de buyurgan devlet, aksine buyurgan devlet modeli evrensel olmuş buna karşı çıkanlarda revizyonist.

Oysa önemli olan buyurganlığa son vermektir. Buyurmadan, buyruk almadan işleyen toplumsal organizmayı kurmak yapılacak iş. Ancak böyle bir organizma sürekli yeniyi bulacak, köhüyü dışına atacaktır. İspanya'da bir mahkum düşünce suçundan bir celsede 15 sene hüküm yerken, aynı suçtan Çekoslovak yada 8 celsede 15 sene hüküm yeniyordu. Özgürlük farkı sadece 7 mahkeme celsesi kadardı. Üçüncü milyonlarca insanın öldüğü, özgürlükler, insan hakları eski düzenin hatıraları olarak kaldı.

Fakat ülkemiz bürokrasisini halkımız iyi tanır. Emekçi sınıflar ülkemiz devriminde kendi iktidarlarını getirecekler ve iki senede bir yönetim değişimi ile kendi içlerinden de buyurma özlemini atacaklar ve buyurganlığı yıkımda dünya halklarına en güzel örnekleri vereceklerdir. Bana göre Sosyalist partinin kurulması ile tohumlar atılmıştır.

Hasan Altınyürek İstanbul

YARIN

Sahibi : Cenan Bıçakçı
Genel Yönetmen : Aydın Köymen
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ender Yiğitel

Adres : G. M. Kemal Bulvarı 112/18, Maltepe/ANKARA
Telefon : 29 10 42
Baskı : Daily News Ofset Dağıtım : Hür-Dağıtım

ABONE ŞARTLARI :
Altı aylık : 100 TL
Bir yıllık : 175 TL

cinayet araç, sıkıyönetim amaç

aydın köymen

Aynur Sertbudak kaçınıcı bilmiyorum. Ama bildiğim ne birinci ve ne de somuncu olmadığı. Şimdi Aynur Sertbudak'ın ana ve babası kan ağlıyorlar. Tıpkı 8 Ocak 1976 Perşembe günü Hacettepe Üniversitesi'nde öldürülen Nuray Erenler'in ana ve babası gibi. Bu ana ve babaların yanında, onlarınki ne eş bir acıyı yüreklerinde duyan milyonlarca insan daha var. Bu insanlar panik içinde. Hayret içinde. Çünkü kendi insan vicdanları, akıl ve mantıkları insan öldürmeyi düşünmeye bile olanak vermiyor. Bu yüzden hayret içindeler. Ve soruyorlar, "Bu genç insanlara nasıl kıyılır, bu genç insanlar neden öldürülür?" diye.

Evet, bugün Türkiye'de milyonlarca insan bu soruların cevaplarını arıyor. Ama bu soruların cevapları gün gibi ortada. Zor sorular değil bunlar. Ve ilk önce şunu bilmek gerekir, bu sorulara cevap verebilmek için: Ancak ve ancak insanların en yüce varlık, en kutsal yaratık olduğunun kabul edildiği bir toplum düzeninde insanların insanlar tarafından öldürülmesi olanaksızdır. Yoksa insanların horlandığı, sömürüldüğü, yani bir eşya olarak varsayıldığı bir toplum düzeninde insanların insanlar tarafından öldürülmesi son derece olağandır. İnsan insanı sömürüyorsa, insan insanı horluyorsa, insan insanı satıyorsa, insan insanı niye öldürmesin?

Siz hiç Türkiye'de paranın öldürüldüğünü gördünüz mü? Ama para için çok insanın öldürüldüğünü gördünüz, duyduğumuz herhalde. İşte insan öldürmeyi olağan kılan bu. İnsan değil, para kutsal. En yüce varlık para. İnsan değil. Türkiye'de insanın değeri, paranın ve malların değerinin altında. Çünkü Türkiye de kapitalist bir ülke. Kapitalizmin tanrısı da para. Kapitalizm, varlığını insanın insanlığına yabancılaşmasına, mal haline gelmesine borçlu. Böyle bir düzende insanlar öldürülür de, kıyılır da. Hem de tonlarca hamsinin denize dökülmesinden daha kolay, daha az üzüntü duyularak. Hele hele o insanlar bütün bunlara başkaldıran, bütün bunları değiştirmek için mücadele eden insanlar olursa. Aynur Sertbudak gibi...

Kapitalizmin niteliğinin, kapitalizmin insana verdiği değerinin bilinmesi; "Bu genç insanlara nasıl kıyılır?" sorusunun da cevabını oluşturuyor. Şimdi bir soru daha var. Asıl önemli soru da bu. Soru şu: "Neden, ne için, hangi çıkarları sürdürmek için öldürülüyor bu genç insanlar?"

Bu sorunun cevabını bizden önce Demirel diye birisi açıkladı. Demirel, Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı. Demirel, 10 Aralık Cuma günü Cumhurbaşkanı ile yaptığı olağan görüşmeden sonra şunları söyledi: "Bu olaylar anarşik olaylar sınırını aşmıştır, bunlar cinayettir. Bir hükümetin alabileceği tedbirlerin tümünü aldık. Buna ilaveten alınabilecek ne gibi tedbirler varsa hükümet onları da düşünüp taşıyıp alma yoluna gidecektir. Alınabilecek iki tedbir kalmıştır. Bunlardan birisi sıkıyönetime gitmek, bir tanesi de üniversitelere yani bu hadiselerin olduğu yerlere el koymak. Bu iki tedbir de son tedbirlerdir."

Bu genç insanların öldürülmesinin gerekçesi işte bu. Bu genç insanların öldürülmesinin nedeni, sıkıyönetime ve üniversitelere elkoymaya zemin hazırlamak. Devletin bu cinayetlerle baş edememesi olanaksız. Üstelik cinayetlerin faileri ortada. Bu cinayetleri işleyenler "Ülkü Ocaklı" militanlar. Ülkü Ocaklıları, bu cinayetleri işleyebilecek güce sahip. Ülkü Ocaklıları, bu cinayetleri işleyebilmek için gerekli araç ve gereçlere sahip. Bunları biz uydurmuyoruz. 12 Aralık Pazar günü gazetelerde var. Ülkü Ocaklıları Genel Başkanı Ali Batman söylüyor. Şöyle diyor: "Türkiye'nin 900 yerinde teşkilatımız var. Eğer istesek sayıları yüzbinlerle ifade edilen üyelerimizin bulunduğu 900 yerde birden ses çıkarabiliriz. Eğer istesek, o kızıdan önce sırada nicelemler var."

KAPİTALİST TOPLUMDA "CİNAYET" OLAĞAN. MC İKTİDARININ TÜRKİYESİNDE "CİNAYET", SIKIYÖNETİMİN GEREKÇESİ. AMA UNUTULAN BİR ŞEY VAR. O DA BÖYLE KANLI DESTEKLERLE İKTİDAR OLUNAMAYACAĞI. OLUNSA BİLE SÜRDÜRÜLEMEYECEĞİ.

Gördünüz mü Ülkü Ocaklıları Genel Başkanı ne diyor. "Sırada öldürülecek nice insan var" diyor. "Ama istemiyoruz" diyor. Bu sözler en azından bu adamların kafalarında bir sürü insanı öldürmeyi düşündüklerini gösterir. Böyle düşüncelere sahip olanların ise cinayet işlemleri her zaman için olağandır. Bu durumda hükümetin yapacağı tek bir iş vardır. Bu iş, emniyet kuvvetlerini adam öldürmeyi düşündüklerini açıklayan kişilerin kümelendiği Ülkü Ocaklılarına karşı harekete geçirmek, bu "ocaklıları" kapatmaktır. Hele, Aynur Sertbudak'ın katillerinin bu "ocaklılara" mensup oldukları saptanmışsa, böyle bir işleme girişmeyen hükümetin bizzat kendisi cinayetlerin ortağı, kışkırtıcısı demektir.

Demirel, "ülkeyi rahatsız eden zeminler bellidir" diyor. Çok doğru. Ülkeyi "rahatsız" eden zeminler gerçekten bellidir. Ülkeyi "rahatsız" eden zeminler de, ülkeyi batağa götüren zeminler de belli. Ve iki zemin de aynı. Ülkenin başında MC diye bir hükümet var. Bu hükümet burjuvazinin hükümeti. Ve bu hükümet uyguladığı politikayla ülke yıl hızla bir çıkmaza götürüyor. 55 milyar açığı olan bütçe düzenleniyor. Oysa memur maaşlarını ödeyecek kadar bile parası yok. Tek umudu borçlanma. Ama başvurduğu bütün kapılar yüzüne ka-

panıyor. Bu hükümet işsizliğe, hayat pahalılığına çare bulamıyor. Bu hükümet döneminde yolsuzluklar, hırsızlıklar diz boyu. Bu hükümet artık işleyemez durumda. Bu hükümet, ülkeyi batağa götüren zeminin ta kendisi.

Bu hükümet ülkeyi "rahatsız" eden zeminin de ta kendisi. Ülkeyi "rahatsız" eden zeminin göstergesi galiba cinayetler. Demirel de bu konuda. Oysa cinayetlerin baş sorumlusunun hükümette olduğu söyleniyor. Bunu söyleyenler haklı. Çünkü Ülkü Ocaklılarının MHP'nin yan örgütü olduğunu bilmeyen yok. MHP'nin başkanı ise Alpaslan Türkeş. Alpaslan Türkeş Başbakan Yardımcısı...

MC, ekonomik çöküntüye çare bulamıyor. Bu durum toplumsal patlamalara yol açacak. İşçiler, köylüler, memurlar, gençler direnişe geçecekler. MC'nin 1977 seçimlerine giden yolu üzerinde bunlar var. Bu engelleri aşmak kolay değil. Ama engeller aşılsa bile, bu sefer seçimi kazanmak kolay değil. Öyle ise, bu engeller hiç olmamalı. En güzeli, bu engeller ortaya çıkmadan önlemek. Bunun için de en geçerli çare, "tek çare" sıkıyönetim. Sıkıyönetimin gerekçesi de cinayetler. İçinde bulunduğu çıkmaza, Demirel mantığının bulduğu çare bu...

Olayın iç yüzü bu. Ama burada bırakmak, eksik bırakmak demek. Çünkü hükümette bir de MHP var. Ve MHP, Demirel'in sıkıyönetimli, üniversiteye el koymalı çözümünü ayakta alkışlıyor. MHP yanlısı Her gün gazetesi 12 Aralık Pazar günü nüshasında Demirel'in açıkladığı çözümü, "geç kalınmış" bir çözüm olarak görüyor. MHP'yi asıl ilgilendiren, sıkıyönetimin yanında "üniversiteye el konulması". Çünkü üniversiteye el konulması ikili bir yarar sağlayacak. Hem devrimci gençliğin sesi kısılacak, hem de üniversite faşist hareket için militan yetiştiren bir kurum haline dönüşecek. Üniversiteye MHP'li hükümetin el koyması ile, üniversitedeki yeni ve tarafsız unsurlara faşist ideolojiyi aşılamada her türlü engel ortadan kalkmış olacak. Türkeş'in hesapları bu. Türkeş'in hesapları daha uzun vadeli. Ama bütün hesapların keşiştiği nokta: cinayet. Hepsinin için "cinayet gerekli. Ekonomik çöküntüyü kazasız belasız "sürdürülebilir", toplumun dikkatini temel sorunlardan çekilemek, üniversiteyi faşist ideolojinin kaynağı yapabilmek, seçimleri kazanabilmek, toplumsal patlamayı önleyebilmek için ilk koşul, cinayet. Amaca giden yolda cinayet temel taşı. Sıkıyönetim, üniversiteye el koyma hep bu temel üzerine inşa edilecek.

Kapitalist toplumda "cinayet" olağan. Türkiye'de, MC iktidarının Türkiye'sinde "cinayet", sıkıyönetimli iktidarın gerekçesi. Ama unutulmuş bir şey var. Böyle kanlı desteklerle iktidar olunamaz. Olunsa bile sürdürülemez. Tarih, bu tip örneklerle dolu. Sıkıyönetimle bile tarihin akışı önlenemez. Uzağa gitmeye gerek yok. 1971 12 Martından sonraki üç yılı hatırlamak gerekli. Ne açık faşizm, ne Nihat Erim, ne Ferit Melen, ne Faik Türein para etmedi. Teknoloji bile başa demedi. İşkence aletlerine ödenen paralar boşa gitti. Aynur Sertbudak'ı öldürmek için harcanan kurşunlar boşuna. Para sizin tanrımız. Yazık paralarınıza...

emekçilerin sirtından yeni bir bütçe

MC iktidarı burjuvazinin talepleri yönünde yeni bir bütçe hazırlayarak meclislere gönderdi. Bu bütçe de de daha öncekilerinde olduğu gibi emekçilerin vergileri, burjuvazinin çıkarlarına yönelik harcamalar için sunuluyor.

Yeni bütçe tasarısının hazırlanmasında MSP ile AP arasında uzun tartışmalar oldu ama sonunda ucu sonu belirsiz bir bütçe ortaya çıktı. Başlangıçta 205 milyar lira olması programlanan bütçe, MSP talepleri ile 220 milyar liraya ulaştı. Aradaki 15 milyar liralık fark da çeşitli vergi kalemleri arasında "münasip" biçimde dağıtıldı.

Bütçenin hazırlanışı sırasında hiçbir zaman ne kadar gelirin nerelerden sağlanacağı tartışılmadı. MSP'nin ne kadar ödenek alacağı, silahlanma için ne kadar ek fon yaratılacağı tartışıldı. Son güne dek de bu tartışmalar devam etti. Maliye Bakanı Yılmaz Erge-
nekon, 1 Aralık günü, gözlerinden uyku akan bürokratların arasında yaptığı basın toplantısında hangi bakanlığın bütçeden ne kadar pay alacağını açıkladı ama kimden ne kadar vergi alınacağını açıklayamadı. Çünkü bunun hesapları sürüyordu.

Hesaplar tamamlandığı zaman, Maliye Bakanlığı Genel Müdürlüğü bir kez daha bütçe yükünün emekçiler tarafından taşınacağına belgesini Meclislere gönderdi.

Yeni bütçede 1977 yılında kazançlardan 78,4 milyar lira vergi alınacağı tahmin edildi. Bunun 61,6 milyar lirasını gelir vergisi, 8,1 milyar lirasını da kurumlar vergisi oluşturacak.

Yeni Holdinglerin, şirketlerin ödeyecekleri verginin tutarı 8,1 milyar lira, işçilerin, memurların ve diğer emeği ile geçinenlerin ödeyecekleri vergiler de 61,6 milyar liranın içinde. Türkiye'de gelir vergisinin üçte ikisinin işçi ve memurlar tarafından ödendiği biliniyor. O halde gelir vergisini 40,6 milyar liralık bölümünü işçi ve memurlar ödeyecek. 8 milyar liraya yakın tahmin edilen mali denge vergisinin de 5,3 milyar lirası işçi ve memurlardan alınacak. Böylece gelirden alınan vergilerin yaklaşık % 59'u işçi ve memurlar tarafından ödenecek, ya da böyle tahmin ediliyor.

Bütçenin diğer gelir kalemlerine bakıldığı zaman emeği ile geçinenlerin, burjuvazinin hazırladığı bütçeye katkısının bu kadarla kalmadığı görülmektedir.

Bütçede tekel maddelerinden 12,5 milyar lira vergi gelirin sağlanacağı tahmin ediliyor. Aynı tahmin 1976 bütçesinde 8 milyar liraydı. Eğer bütçe gelirleri yasa tasarısındaki gibi gerçekleştirilecekse

tekel maddelerine zam yapılması kaçınılmaz olacaktır. Burjuvazinin genellikle yabancı sigaralara ve kaçak viskiye rağbet ettiği dikkate alınır, tekel zararının ve 12,5 milyar liralık verginin de kimin cebinden alınacağı ortaya çıkar.

BÜTÇE ALDATMACASI

1977 bütçe tasarısı aldatmaca gelir rakkamlarıyla dolu. Gelir bütçesi öylesine ilgisiz rakkamlarla donatılmış ki, bu nedenle olacak bütçe gerekçesinin hazırlıkları bütçenin Meclislere gönderilmesinden 10 gün sonra dahi devam ediyordu.

Bütçede bir de 18 milyar liralık iç borçlanma ön görüldü. Kimden borç alınacaktır? Ne Sakıp Sabancı ne de Vehbi Koç MC'ye borç vermezdi. 18 milyar TL lık savunma istikrazı tahvilini televizyon reklamını izleyen herkes almaya niyetlense tamamını tüketmeye parası yetmezdi.

Ancak, maliyecilerin yıllardır uyguladığı bir yöntem var. İç borçlanmaları da emekçilerden yapmak, yani bütçenin açıklarını emekçilerin paralarıyla kapatmak. Şimdi emekçiler ödedikleri vergiler yetmiyormuş gibi, bir de Maliye'ye borç verecekler. Nasıl mı?

Hazine çıkardığı savunma istikrazı tahvilinin ancak yüzde 40'ını kişilere, bankalara, devlete ihalelerine girenlere, emeklilere satıyor. Kalan yüzde 60 lık bölümünü de, emekçilerin paralarını yatırdıkları, Sosyal Sigortalar Kurumuna, Emekli Sandığına ve adı var kendi yok MEYAK'a satıyor. Böylece, işçi ve memurlar vergi ödemeye ek olarak bir de devlete borç veriyorlar. Emekli sandığının otel ve gazino işletmekten artan paralarını da bu yolla tahvile yatırdığı için, memur emeklileri aylarca ikramiye almak için sırada bekliyor.

NEREYE HARCAMA ?

Emekçilerin katkılarıyla derlenmeye çalışacak bütçe gelirlerinin 19,5 milyar liralık bölümü silahlanma ve ordunun diğer giderlerine ayrıldı. Milli eğitim bütçesi ise bu yıl en az artış gösteren gider kalemlerinden biri. Milli savunma harcamaları yüzde 27 artırılarak 42,5 milyar liraya çıkarılırken, Milli Eğitim bütçesi yüzde 17,8 oranında artırılarak 25,5 milyar liraya çıkarılabildi.

Harcamalar arasındaki en az artış ise Köyleri Bakanlığında. Bu bakanlığın bütçesi yüzde 11,6 artışla 6,1 milyar liraya çıkarılırken, tüm bütçe içindeki

payı 4,7 den 3,7 ye düştü. MC'nin köylüye hizmet götürmesi böyleydi.

MSP kanadı kağıt üzerinde bütçe ödeneklerinden önemli paylar aldı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi, 904 milyon liradan 14,8 milyar liraya çıkarıldı. Ancak, bu paraların harcanması konusunda Maliye Bakanlığı'nın yetkileri elinde. Bütçeye ödeneklerin serbest bırakılması konusunda madde konulması da bir aldatmacadan öte değil. Çünkü mevcut yasalar, bu konuda bütçe ile değiştirilemeyecek hakları Maliye Bakanına veriliyor.

YA KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI ?

Kamu iktisadi kuruluşlarının de 1977 yılında 80 milyar liraya yakın açık vermesi bekleniyor. Bu finansman gereğinin nasıl ve hangi kaynaklardan karşılanacağı kesin olarak belirlenmedi ama, yine Merkez Bankası ve Sosyal Sigortalar Kurumu fonları ilk akla gelenler arasında. 1976 yılının başlangıçta 48 milyar lira olarak tahmin edilen, daha sonra 52 milyar liraya çıktığı anlaşılan finansman gereksinimi de böyle karşılanmıştır.

Kuşkusuz bu arada unutulmaması gerekli bir finansman yöntemi de zamlar. Söz gelimi yatırımları için fon bulmakta sıkıntı çeken Sümerbank, bir süre önce mamul maddelerine zam yaptı. Bunları her an yenileri bekleyebilir. Ancak, koalisyonun AP kanadı zamları gelecek hükümetlere miras bırakma görüşünde.

Yeni bütçe ödeneklerine bakılırsa, MC attığı temellerin bir bölümü üzerinde inşaat yapmayı amaçlamaktadır. Nitekim, Kamu İktisadi kuruluşları 60 milyar lira, Genel ve katma bütçeli idareler de 63,8 milyar lira yatırım öngörmektedir. Bu yatırımların gerçekleştirilmesi için gerekli paraların bulunması halin de dahi yatırımların yürütülmesi güçtür. Çünkü bu yatırımlara ilişkin projelerin bir bölümü, hazırlanmadan Planlama Teşkilatından, MSP'nin baskılarıyla, geçirilmiştir. Şimdi alınan paralar göstermelik yeni temel atma törenlerine harcanacaktır.

Böylece burjuvazinin kazançlarından vergi almayı ilke kabul eden, göstermelik ve seçime yönelik girişimleri destekleyen bütçe meclise gönderildi.

MEMURLAR YİNE PERİŞAN

Bütçede kamu kesiminde çalışanların enflasyonun baskısı altında yaşamlarını sürdürmeleri için Maliye'nin fetvası da yer aldı. Kat sayı büyük bir lütf eseri olarak 9 dan 10 a çıkarılıyordu. 2 yıl önce katsayının 11 olmasını savunan Maliye Bakanı, şimdi bir adım geri atıyor, daha düşük katsayıyı öneriyordu. Bu kat sayı artışının dargelirli memura hiç bir yararı yok. Memurların bir bölümünün maaşlarında artış olmuyor bile. Bir bölümünün maaşındaki artış ise 100 lira dolaylarında. Yalnız göstergenin dışında, ek göstergelerle maaş alan birkaç yüz memurun maaşında yine düşük oranlarda ama diğerlerine göre belirgin artışlar olacak.

Katsayının arttırılmasının, memurların geçim şartlarını düzeltmekle ilgisi olmadığı da açık. Çünkü her katsayı artışı, memurların ödeyecekleri vergi miktarında daha hızlı bir artışa yol açıyor. Böylece katsayının artışının bütçeye yükü 8 milyar lira olarak hesaplanırsa, bunun 5 milyarı vergi ve emekli keseneği olarak geri alınıyor. Bu nedenle de bir katsayı artışının bütçeye yükü çok az, ancak piyasaya yaptığı baskılarla satın alma gücünün düşmesine yardımcı olma etkisi çok yüksek.

Her yönüyle emekçilere karşı olan bu bütçe Mart başında uygulanmaya başlanacak.

İSTANBUL SERMAYESİ YENİ BİR DEVALÜASYON ÖNERİYOR

İstanbul'da bir dernek var. Ama dernek deyip geçmemek lazım. Bu dernek, bilinen derneklerden değil. Derneğin adı, "Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği". Ve bu dernek, Türkiye sanayi burjuvazisinin önemli bir kesimini temsil ediyor. Dernek, Koç ve Eczacıbaşı gruplarının öncülüğünde İstanbul'lu sanayiciler tarafından oluşturulmuş. İstanbul'lu sanayicilerin temel niteliği, yabancı sermaye ile bütünleşmiş olmaları. Genellikle tüketim malları ve "montaj sanayi" ürünleri üretiyorlar. İşte "Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği" bunların derneği. Bu dernek de bunların çıkarları, profesyonel uzmanlar tarafından formüle ediliyor, hükümetlere sunulacak duruma getiriliyor. . .

Bu derneğin her ay yayınladığı "Görüş" isimli broşürleri var. Bu broşürlerin temel işlevleri, bu sermaye grubunun kısa vadeli durum değerlendirmelerini ve bu değerlendirmelere ilişkin önerilerini yönetim kadrolarına duyurmak. Hükümetleri kendi istediklerinden haberdar etmek.

"Görüş"ün son sayısı Aralık 1976 tarihli. Bu son sayıda "Türk Lirasının Gerçek Kuru Nedir?" başlıklı kısacık bir yazı var. Bu yazı açıkça yeni bir devalüasyon önerisinde bulunuyor. Yazının bazı bölümleri şöyle:

"Türk Lirası için 1970 yılında yapılan gerçekçi bir ayarlama kabul edilirse, acaba o yandan bu yana Türk Lirası ne kadar değer kayıp etmiştir?

Minnesota Üniversitesi öğretim üyelerinden Anne Krueger bu konuda ilginç bir çalışma yapmıştır. .

Bu çalışmada 1970 yılından bu yana Türkiye'deki fiyat artışları ile ABD'deki ve Türkiye ile büyük ölçüde ticari ilişkisi bulunan ülkelerdeki fiyat artışları hesaplanmıştır.

Sonra Türkiye'deki fiyat artışlarına göre 1970 yılında 14.92 TL. olan dolar kurunun 1976 yılı Haziran ayına kadar yüzde 62.1 oranında değer kaybettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda gerçek kuru 24.18 TL. olması gerekmektedir. Fakat bu eksik bir değerlemedir. Çünkü aynı zamanda ABD'lerinde ve Türkiye'nin ticari ilişkisi bulunan diğer ülkelere de fiyatlar artmıştır. Bütün bunlar dikkate alındığında,

1970 yılından bu yana Türk Lirası değerindeki kaybın yüzde 28.8 e düştüğü görülür. Bu durumda, Haziran ayında dolar kuru'nun 19.21 TL. olarak hesaplanması gerekmektedir. . .

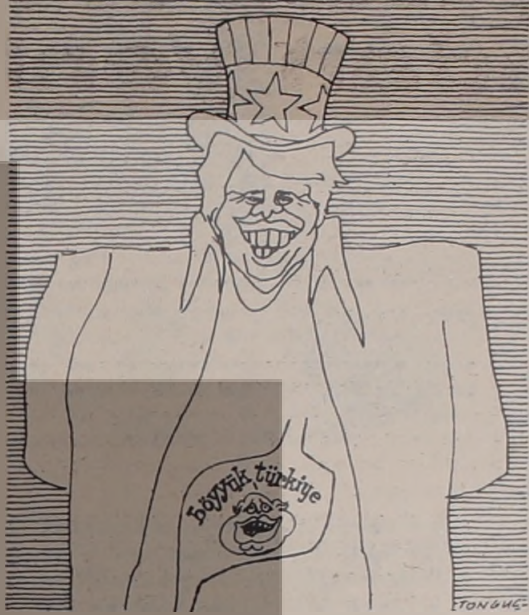
Bu hesaplar her halde gerçek kur tesbitinde yararlı, yön verici olabilir."

Görüldüğü gibi "Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği", açıkça mevcut dolar kurunun gerçekçi olmadığını ve yeni bir devalüasyon yapılması gerektiğini söylüyor. Hem de yapılması gereken devalüasyonun oranını bile belirterek.

Devalüasyon, bilindiği gibi yabancı para cinsinden yerli malların ucuzlaması demek. Bu nedenle devalüasyon, ihraç olanaklarını kısmen artırıcı bir etki yaratıyor. İşte İstanbul sermayesinin devalüasyon önerisinin altında bu umut yatıyor. Çünkü ellerinde birikmiş tonlarca konserve, salça, fayans, banyo küveti vs. var. Konserveler, salçalar, değerleri yıl sonunda ödenecek vergilerden düşülmek kaydıyla Van depremi felâketzedelerine gönderildi ama, bir türlü tükenmedi. Bunları tüketmenin ve "tat", "Tamek", "Dosa" gibi yabancı sermaye ortaklığıyla kurulmuş olan fabrikaları tekrar işler duruma getirebilmenin tek yolu devalüasyon.

Ama devalüasyon bu malların stoklarını eritmenin kısa vadeli yolu olmak dışında, yeni fiyat artışlarına yol açacakmış, dor ve sabit gelirli yurttaşları hayat pahalılığı yükü altında biraz daha ezecekmiş, bunlar İstanbullu sanayicilerin umrunda değil doğal olarak.

Kısacası ufukta yeni bir devalüasyon görülüyor. Zira, İstanbul sermayesine rağmen hükümet etmek kolay değil Türkiye de. . .

İnşaat mühendisleri odasının deprem raporu

24 Kasım 1976'da Van ve yöresinde meydana gelen 7,6 şiddetindeki deprem 1939 Erzincan depreminden bu yana en çok hasar yapan üç depremden biridir. 1943'te Erbaa'da 1944'te Bolu-Çerkes'te meydana gelen depremlerde Van depremine yaklaşan can ve mal kaybı olmuştu. Resmî açıklamalara göre Van'da geçen ayın son haftasında meydana gelen depremde 3790 kişinin öldüğü bildiriliyor. Diğer yandan yıkılan konut sayısı hakkında kesin rakam olmamakla beraber, İnşaat Mühendisleri Odası ekibinin depremden hemen sonra yaptığı tesbitlere göre Muradiye merkez ve köyleriyle Çaldıran ve köylerinde hemen hemen ayakta tek bir binanın kalmadığı tesbit edilmiştir.

Odamızın incelemeler yapmak üzere deprembölgesine gönderdiği Dökümantasyon ve Araştırma Merkezi Başkanı Dr. Fikret Başkaya, Üyemiz Hasan Çolak ve İrfan Kartel'den oluşan 3 kişilik ekip 29 Kasım 1976 günü Ankara'ya dönmüşlerdir. Ekibimizin izlenimleri özetle şöyledir;

1- Yardımlar ve enkaz çalışmaları hükümet yetkililerinin beyanlarının aksine yeterli ve etkin olmamıştır. 24. 11. 1976 Saat 14. 24'te deprem oldu. Aynı gün 19 haberlerinde TRT bölgeye her türlü yardımın ulaştırıldığı haberini yayıyordu. Bu konuda Muradiye Belediye Başkanı arkadaşlarımıza şu açıklamayı yapmıştır: "Bu haberin yayınlandığı saat 19. 00'da Muradiye merkezinde 2 sağlık ocağı çipinden başka bir şey görmedik. Hükümet Başkanı II bin Çadırdan bahsediyor, bu güne kadar (28. 11. 1976 depremin 5. günü) Muradiye ve köylerine sadece 252 çadır dağıtıldı. Bunun 122 si köylere 130 u da Muradiye halkına dağıtıldı. Bu gün bile hiç yardım almamış köyler var" demiştir. Depremin 4. gününde 60 yaşlarında bir köylü "birgeceyi enkaz altında geçirdiğini söylüyor, yaralarını göstermiş, 7 çocuğuyla soğukta aç ve açıkta kaldığını söyleyerek yardım istemiştir. Kendisine demokratik özgür kuruluşlarınca oluşturulan komiteden bir çadır temin edilerek köyüne yollanmıştır.

Enkaz çalışmaları son derece kifayetsiz kalmıştır. Yine Muradiye'nin Merkezinde bile enkaz çalışmaları 26 Kasım 1976 Saat 10'da başlayabilmiştir. Köylerdeki durum ise çok daha kötüdür. Kurtarma ve en-

kaz kaldırma çalışmaları eğer ilk günde etkin olursa bir anlam taşır. Aksi halde kayıp büyük olur. Yine ekibimiz depremin 5. gününde Muradiye'nin girişinde 23 cesedin yol kenarında bekletilmekte olduğunu görmüşlerdir. Enkaz kaldırma çalışmaları ve yardımların etkin olmayışı ve vaktinde ulaşmayı kayıpları artırmıştır. 27 Kasım akşamına kadar resmi kuruluşlarca köylerde hiç bir enkaz kaldırma çalışması yapılmadığı tesbit edilmiştir.

2- Deprem siyasi çekişme konusu yapılmıştır. Arkadaşlarımıza çadır dağıtımı konusunda bilgi veren Muradiye'li bir vatandaş "çadır almak için sıraya girdiğini fakat ertesi gün isminin listeden çıkarıldığını kendilerine hükümet partilerine yakın birine çadır verildiğini söylemiştir.

Van'dan deprem bölgesine harekete hazır yardım ekibi Ankara'dan gelen bir emirle durdurularak Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu gelmeden yardım malzemelerinin hareket ettirilmemesi istenmiştir. Ancak Başbakan yardımcısı geldikten sonra önde çadır kamyonu arkasında Feyzioğlu'nun arabası Muradiye'ye hareket etmiştir. (. . .) Bu durum bile bir başına doğu anadolu halkının "felâketinin" de politik istismar konusu yapıldığının kanıtıdır. Yine gelen yardımların Van'da depolanması ve depremin 5. gününde kurulan aş evinin partiler arası sürüşmeden ötürü Muradiye'nin dışına kurulması ilginçtir.

MHP yanlısı Van Belediye Başkanı ile AP Milletvekili aday adayı PTT Bölge Başmüdürü, depremin ilk günü halkın karşısında politik tartışmaya girmişler, birbirlerini tokatlamışlardır.

Yine demokratik kitle örgütlerinin etkin bir şekilde sürdürdükleri yardım çalışmaları politik nedenlerle engellenmek istenmiştir. Lice Halk Yardım Komitesiince gönderilen ve demokratik örgütlerin oluşturduğu komitece dağıtılması istenen 215 çadıra el konulmuştur. Ve bu kuruluşların mensupları enkaz kaldırma çalışmaları yaparken başlarına jandarma dikilmiştir.

3- Deprem sonrası durum budur, fakat 1950'de bölgede yapılan bir jeolojik araştırma Muradiye'nin birinci derecede deprem bölgesi olduğunu ve düz bir alana taşınması gerektiğini önermiştir. O zaman depre-

min olduğu tarihe kadar hiç bir şey yapmayan iktidarlar raporu dosyalamaktan başka hiç bir girişimde bulunmamışlar hiç bir pratik önlem almamışlardır. Böyle bir raporun varlığı da ancak 3790 insanın ölmesi binlerce evin yıkılması ve milyonlarca mal kaybı olmasıyla açığa çıkmıştır. İktidarlar şimdiye kadar deprem sömürüsünden başka bir şey yapmamışlar ve yapmama kta da ısrar etmektedirler. Aynı durum Lice depremi için de söz konusuydu. Halen birinci derecede tehlikeli bölgelerde 10 binlerce yurttaşımız yaşamakta ve hiç bir önlem alınmamaktadır.

4- Daha önceki depremlerde de odamızın ısrarla üzerinde durduğu diğer önemli bir sorun da binaların depreme karşı son derece dirençsiz oluşlarıdır. Çoğunluğu yığma yapılar hafif bir sallantıda bile yıkılacak durumdadırlar. Binalar kendi yüklerini bile taşıyamamaktadırlar.

Bütün bu durumlar dikkate alınırsa verilen kayıpların gerçekten doğal afet sonucundandı, yoksa büyük bir ihmal ve yakıt bir ihmal ve kayıtsızlık sonucundandı ortaya çıktığı üzerinde önemle durulması gereken bir sorundur.

İktidarlar "afet" sömürüsü ve "afetleri siyasal istismar konusu yapmaktan vazgeçerek etkin önlemler almalıdır. Her yıl ortalama bir iki önemli deprem olan bir ülkede eğer hiç bir tedbir alınmıyorsa soruna "doğal afet" olarak yaklaşmak herhalde tutarlı bir yaklaşım sayılamaz.

3 Kişilik inceleme ekibimizin döndüğü 29 Kasım günü Oda Yönetim Kurulu Üyemiz Medet Özbek'le üye Berat Üzel deprem bölgesine hareket etmişlerdir. TMMOB'nin yardımlarının yerine ulaştırılması ve etkinliği sağlamak amacıyla Muradiye'de kurulan yardım bürosunda görev yapan ve incelemelerde bulunan arkadaşlarımız döndükten sonra ayrıca açıklama yapılacaktır. Böylece kamuoyunda giderek yaygınlaşan "yardımların yerlerine ulaşmadığına ilişkin" söylentilerle ilgili de kanıtlara dayanan açıklamalar yapılacaktır. Şimdiden bilinen bir gerçek şudur: Resmî açıklamalarda yer alan yardım malzemesi çadır, yiyecek vb. ileri sürüldüğü gibi olmamış yardım getiren bazı kamyonların yol değiştirdiği tesbit edilmiştir.

DÜNYADA YARIN

Brezilya:

mucize mi ? çıkılmaz yol mu ?

Geçtiğimiz son on yılda emperyalist kuruluşların müsavirliğini yapan burjuva iktisatçıları ve emperyalist devletlerin sözcüleri az gelişmişlikten kurtulmanın yolu olarak Brezilya'yı örnek gösteriyorlardı. Brezilya'nın "ekonomik başarıları" da "Brezilya mucizesi" olarak nitelendiriliyordu. Aradan geçen zamanda Brezilya "modelinin" gerçek niteliği de giderek anlaşılmaya başlandı.

ÖDEMELER DENGESİNİN VARDIĞI YER

Dünya kapitalist ekonomisinin merkezinde 1974'te etkisini hissettiren iktisadi bunalımın etkileri bir yıl sonra Brezilya'da da görüldü. Böylece 1968-1974 dönemindeki hızlı iktisadi büyüme büyük bir düşüşle karşı karşıya kalıyordu. İktisadi büyümenin yavaşladığının en açık göstergesi de ödemeler dengesinin aleyhte gelişen durumudur. Ödemeler dengesi açığı 1973'te 3,4 milyar dolar iken bu açık 1974 sonunda 8 milyar dolara ulaşmıştır. 1975 sonu için de 9 milyar dolarlık bir ödemeler dengesi açığı tahmin edilmiştir. 1973 yılında bu açığı ülkeye giren yabancı sermaye ile ödenmek olanaktıydı. Nitekim 1973 yılında Brezilya'ya 5 milyar dolarlık yabancı sermaye girişi olmuştu. Fakat ödemeler dengesi açığındaki süratli artış yabancı sermaye girişiyle ödümlenen durumdan çıkmıştır.

Ödemeler dengesindeki bu açığı sadece petrol fiyatlarındaki artışla açıklamak olanaksızdır. Şüphesiz petrol fiyatlarındaki yükselme ödemeler dengesi açısından olumsuz sonuçlar doğurmuştur. 1975'te petrol ithalatı için 3 milyar dolar harcamak gerekmiştir. Fakat açığın daha önemli nedeni ithalattaki artışlardır. Nitekim makina ithalatı toplam ithalat içinde en önemli yeri oluşturmaktadır. Bu durum ihracat artışıyla üstesinden gelinemeyecek düzeylere çıkmaktadır. Bu duruma 1975'te başka olumsuz etkiler de eklenmiştir. Bunlar kısaca: Şeker fiyatlarının düşmesi, dış pazarlarda sanayi ürünleri satışının zorlaşması (kapitalizmin bunalımı sonucu) ve kahve üretimindeki aşırı düşüştür.

Bir diğer etken de enflasyonun hızlanmasıdır. 1974'te enflasyon oranı %34,5, 1975'te de %25 ile %30 civarında tahmin edilmiştir. Bunun bunlardan başka dış borçların ağırlığı da giderek artmıştır. 1973'te dış devlet borçları 12,5 milyar dolar iken 1975'te 20 milyar dolara ulaşmıştır. 1975 sonu hesaplarına göre devlet borçlarına ödenen faizler ihracat gelirlerinin %25'i ile %30'u kadarını emmektedir.

Rio de Janeiro'da tekstil fabrikası

ASKERİ DİKTATÖRLÜK EMK-SERMAYE İLİŞKİSİNİ SERMAYENİN LEHİNE CEVİRDİ

1968-1974 dönemindeki "mucize"nin temelinde yatan bir neden de 1964'ten beri yürürlükte olan askeri diktatörlüktür. İşçi sınıfı üzerinde sürdürülen baskı, sömür oranını yüksek düzeyde tutmaya olanak verdi. Sermaye açısından diğer bir "olumlu" etken de küçük sermayelerin büyük işletmeler "lehine" olarak iflas etmesidir. Diğer taraftan bu dönemde atıl olarak tutulan üretim kapasitelerini de kullanmak olanaklı hale geldi.

1968'den sonra Brezilya ekonomisindeki "düzenleme" önemli oranlarda ihracata yönelmiştir. 1964'ten 1974'e Brezilya dış ticaretinin dünya ticaretinde ki ağırlığı 2 kat artmıştır. Diğer taraftan sanayi ürünleri ihracatındaki artış ise aynı dönemdeki toplam ihracatın %20'sini oluşturuyordu. İhracatın bu durumu ve 1968'den sonra hızlanan yabancı sermaye girişi Brezilya'nın dünya kapitalist ekonomisiyle daha fazla bütünleşmesi sonucunu doğurmuştur.

ALT-EMPERYALİZM Mİ ?

Brezilya'nın giderek dayanıklı tüketim malları ihraç eden duruma gelmesi Latin Amerika'nın "daha geri" ülkelerine sanayi ürünleri satması bazı iktisatçıların Brezilya'yı "Alt-emperyalist" ülke saymalarına neden olmuştur. Şüphesiz bir ülkenin emperyalist ülke sayılabilmesinin koşulları vardır. Bir ülkenin emperyalist niteliğinden söz edebilmek için o ülkenin dış ticaret durumuna bakmak yeterli bir kriter sayılamaz. Emperyalizm ekonomik-politik ve askeri yanları içeren bir bütünlüktür. Bu nedenle ülkedeki üretim ilişkileri, kapitalist öncesi kalıntıların varlığı, sınıf ittifakının aldığı biçim, dünya ekonomisinde işgal edilen yer vb. kriterleri bir yana atarak, herhangi bir ülkenin emperyalist niteliğinden söz edilemez.

Şüphesiz Brezilya askeri planda da bölgede Jan darma rolünü oynamaya hazırlanmaktadır. Fakat bütün bunlar Brezilya'yı emperyalist olarak nitelendirmeye yeterli değildir. Buna karşılık emperyalizmin bir "alt-istasyonundan" söz etmek daha isabetlidir. Böyle bir değerlendirme de kapitalist dünya ekonomisinin yapısına uygundur. İçinde yaşadığımız dönem dünya kapitalizmi açısından yeni bir "düzenlenme" dönemidir. Bazı klasik sanayilerin çevre kapitalist denilen az gelişmiş ülkelere doğru kaydırılması evrensel kapitalist sistemin yapısına uygundur. Fakat bu sanayilerin tüm çevre kapitalist ülkelere eşit şekilde dağıtılması da söz konusu olamaz. Sanayi alt-yapısı "daha ileri" ülke genişliği önemli (nüfus ve alan olarak), stratejik konumu "elverişli" bazı ülkelerde bu sanayilerin geliştirilmesi eşitsiz ve birarada gelişen uluslararası kapitalizmin mantığına uygundur. Bir önceki dönemde emperyalist metropollerin tekelinde olan bazı klasik sanayiler, artık bu sonuncular için önemini giderek yitirmektedir. Verimliliği düşme eğilimi gösteren bu sanayiler önemli ölçüde çevre kirlenmesine de neden olmaktadır. Emeğin ucuz olduğu

San Paula'da ABD'ye ait et paketleme işletmesi

bölgelere benzer sanayilerin kaydırılması ve bu ürünlerin bazı az gelişmiş ülkelerde üretilmesi, sistemin kendini yeniden üretebilmesi açısından gereklidir. Aslında bu sorun dünya kapitalist ekonomisinin yapısıyla ilgili uzun boylu teorik gelişmeleri gerektirir. Burada kısaca değinmek istediğimiz Brezilya'nın klasik bir az gelişmiş ülke sayılmayacağıdır. Brezilya'da 1960'lardan sonra mali sermaye oluşmaya başlamıştır. 1964'ten sonra yürürlüğe konulan çeşitli politikalar mali sermayenin, Hilferding anlamında finans kapitalin oluşmasına önemli katkıda bulunmuştur. Finans kapitalin anlamı; banka sermayesinin verimli alanlara yatırılması veya banka sermayesiyle sanayi sermayesinin bütünleşmesidir. Fakat Brezilya'da oluşan finans kapitali batı anlamında bir finans kapital saymaya olanak yoktur. Nitekim, sermaye kaynaklarının önemli bir bölümü hala spekülasyon alanlarına yönelmekte ve dış borçlanmalara önemli oranda dayanmaktadır.

DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI ÜRETİMİNDE DAR BOĞAZLAR

1968-1974 döneminde Brezilya ekonomisinin dayandığı dayanıklı tüketim malları üretimini eski düzeyde sürdürmek dönemi kapanmıştır. Bu alanda karşılaşılan temel engel de dış borçlar ve ödemeler dengesi zorluklarıdır. Ödemeler dengesindeki bu darboğazı aşmak için Maliye Bakanı Simonsen iç talebi kırsak, ihracatı artırmayı yeğlemektedir. Yürütülen iktisadi politika enflasyonu da olumlu yönde etkilememektedir.

Halen aylık enflasyon oranı %4 civarındadır. 1976 yılı sonuna kadar enflasyonun %50'ye yaklaşacağı tahmin edilmektedir. Bu da 1965'ten bu yana yaşanan en yüksek enflasyon oranı demektir. İstatistikler Sao Paulo'da fiyatların 1976'nın ilk üç ayında %15 ile %16 arttığını göstermektedir.

1970'ten bu yana Brezilya "modelinin" dayanıklı tüketim malları sanayii kriz içindedir. Tüketim bunalımından en çok etkilenen de otomobil endüstrisidir. 1974'ten bu yana askeri hükümet, dünya konjonktürünün son derece olumsuz olduğu bir dönemde, ekonomiyi yeniden düzenleme çabası içindedir. Kamu ve özel yatırımların üretim araçları üreten alana ve sabit sermaye unsurları üretimine kaydırılması 1975-1976 planında da yer almaktadır. Fakat böyle bir politikanın etkin olması kolay olmayacaktır. Hükümetin

Kauçuk ekimi

bu tutumu burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki çalışmayı artırmıştır. Brezilya'nın karşılaştığı dar boğazlar da giderek yoğunlaşmaktadır. Ekonomi böyle bir dar boğazia karşı karşıyadır ki daha fazla üretmek için daha fazla ithal etmek zorunda kalmaktadır. (!)

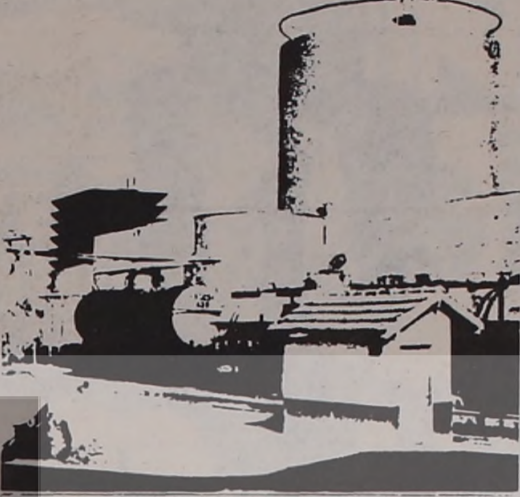
Brezilya'nın karşılaştığı dar boğazları, salt dışarıdan ithal edilen "güçlüklerle" açıklamak ta eksik olur. Ekonominin yapısı ve iktisadi büyümenin bir önceki dönemde aldığı biçim de önemlidir. Nitekim uygulanan politikalar sürekli olarak sermaye lehine bir gelir bölüşümünü desteklemiştir. Böylece büyük ve orta burjuvazi ki, bu kesim nüfusun % 20 sinden azını oluşturmaktadır, milli gelirden en büyük payı almaktadır.

Askeri diktatörlükle birlikte, reel işçi ücretlerinde önemli düşüşler olmuştur. 1968-1973 döneminde işçi ücretleri lehine kısmi bir gelişme olmuşsa da bu eğilim de 1973'ten bu yana tersine dönmüştür. İşçi ücretlerinde bu reel düşüşler pazarın kısıtlı olmasının belli başlı nedenlerinden biridir. Bu gün Brezilya'nın Sao Paulo eyaletinde çalışan bir işçi bir kilo kahve satın alabilmek için 8 saat çalışmak zorundadır.

Bir İngiliz iktisatçısının yaptığı incelemeye göre Kuzey doğu bölgesindeki işçilerin % 69'una asgari ücretten ödeme yapılmaktadır. Ayda yaklaşık 26 sterlin. Daha da kötüsü aynı bölgede işçilerin % 18'i asgari ücretin % 18 ile % 25'ini alıyordu. Bu da işçilerin minimum fizik düzeyinin ne kadar altında yaşamak zorunda olduklarını gösterir. Diğer taraftan yazar şehir nüfusunun % 12 sinin işsiz ya da geçici işlerde çalışmakta olduğunu tesbit etmiştir. Yine aynı bölgede nüfusun önemli bir bölümü de para ekonomisinin bile dışında yaşamaktadır. 110 milyonluk ülke nüfusunun yaklaşık 40 milyonu iç pazarın dışında yaşamaktadır. (! ...)

Gelir dağılımı ile ilgili olarak Sao Paulo kardinalinin yönettiği bir araştırmaya göre de "eğer şim-

diki biçimi ile gelir dağılımı adaletsizliği devam ederse; 1980 lere kadar nüfusun % 60'ının kazancı asgari gelir düzeyinin altına inecektir." denilmektedir. Durum o kadar ciddidir ki 1964'ten bu yana askeri yönetime toz kondurmayan Brezilya "mucizesini" göklere çıkaran Sao Paulo Gazetesi bile bu konuda şunları yazmaktadır: "Brezilya bu gün makinelerle insanlardan daha fazla önem verilen bir ülke haline gelmiştir.

San Paula'da pamuk yağı fabrikası

EKONOMİK MODEL ÇELİŞKİLERİ ARTIRIYOR

Brezilya diğer az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi gelişmelerin ve sefaletin iktisadi büyümeyle atbaşı gittiği ülkelerden biridir. Sağlıksız kentleşme ve sosyal sistemin insan sağlığına "verdiği önem" yüzünden şehirler yaşanmaz hale gelmiştir. Bir buçuk milyon nüfuslu Salvador ve son yıllarda hızlı bir sanayileşmeye sahne olan Recife gibi kentlerde uygulanmakta olan ekonomik modelin ürünü sefalet ve yetersiz mahalli hizmetler, özellikle, çocuk ölümlerini çok hızlı bir orana çıkarmıştır. Örneğin, Recife kentinde 1972 yılında binde 178 olan çocuk ölümleri oranı, 1973'te binde 229'a, 1974'te ise binde 256'ya çıkmıştır."

Bu rakamlar Brezilya "mucizesinin" ne kadar çelişik sonuçlar doğurduğunu açıkça ortaya koymaktadır. "Mucizeler" yaratan bir sosyal sistemin anlamı işte budur. "Büyük" olduğunu iddia eden Brezilya'da her 1000 çocuktan 256 sı kötü beslenme ve bakımsızlıktan ölüren Mucize'nin fiyatını kimlerin nasıl ödediği de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. İşte 1976'nın ilk 9 ayında 508 bin binek otomobil üreten "Brezilya modeli"

Aslında bu durum bizi şaşırtmıyor. Kapitalizm kâr ettiği ve kârı yüksek düzeyde tutabildiği zaman, bu sistem için en büyük başarıdır. Sözü edilen "mucize" buradadır. Doğa ve insan kaynaklarını israf ederek, sadece kârı artırmayı amaçlayan kapitalist sistem ya sadıkça, insanların gerçek ihtiyaçlarıyla, üretilen mallar arasındaki uyumsuzluk ta sürüp gidecektir. Önemli olan kârı ve bu kârı sağlayacak üretim yapmak değildir. Üretim insanların gerçek ihtiyaçlarını karşıladığı sürece bir anlam taşır. Oysa içinde yaşadığımız düzende daha fazla mal üretildikçe insanların tatminsizliği daha fazla artmaktadır. Bu gün kapitalizmin ürettiği malların önemli bir bölümü insanların ihtiyaçlarını tatmin etmekten çok başka amaçlar için üretilmektedir. İnsanlar için kullanım değeri yaratmak yerine, insanlık için ölüm kalım demek olan nükleer silahlar üretilmektedir. Diğer taraftan doğadaki yeniden üretilmeyecek kaynaklar da birer birer yok edilmektedir. İnsan ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamayan, kâra yönelik kapitalist sistem her geçen gün çelişkileri ve uyumsuzlukları dünya ölçüsünde daha çok üretmektedir.

Egemen sınıflar arasındaki çıkar çatışması sürerken Brezilya'da kitlelerin mücadeleci niteliği depe kışmaktadır. 1975'ten bu yana grevler artmıştır. 1968'de Diktatör Medici "Brezilya ekonomik mucizesinin Brezilya'yı bir nesil sonra ilerikapitalist ülkelerden biri yapacağını" söylüyordu. Bu gün Diktatörler de, Dünya burjuvazisi de "mucize" den pek söz edemez durumdalar. Bu gün sorun Brezilya'da, Latin Amerika da ve Dünya'nın başka yerlerinde devrimci marksist düşüncenin güç kazanması ve toplumu dönüşüme uğratabilecek örgütün oluşturulması etrafında yoğunlaşmaktadır. İnsanlığın geleceği örgüt sorununu çözümleme noktasına gelip dayanmıştır.

Fransız solcuları Avrupa Parlamentosu girişimine karşı çıktılar

Avrupa Parlamentosu, Avrupa'nın Alman - Amerikan imparatorluğu ile bütünleşmesini sağlayacak.

Geçtiğimiz hafta içinde Avrupa gazetelerinde son derece önemli bir çağrı yayınlandı. Çağrı bildirgesinin altında imzaları bulunanlar Fransız Direniş Hareketinde önemli roller oynamış sekiz aydın ile yazar Jean-Paul Sartre.

Bildirgede, son yıllarda geliştirilen ve uygulanması kesinleşen "Avrupa Parlamentosu" fikrinin Avrupa'da şu anda varolan güçler dengesinin sürekliliğine yönelik olduğu vurgulanıyor ve bir Avrupa birliğini destekler görülen solun bazı hayati noktaları gözden kaçırmakta olduğu söyleniyor. Bildirinin söz konusu ettiği hayati noktalar özetle şöyle :

● Avrupa'da şimdiye dek yürütülmüş olan birlik stratejisi, Alman/Amerikan sermayeli çokuluslu tekelin serpilmesini sağlamıştır. Bu, arkasından Güney Avrupa köylülüğünün ve geniş halk kitlelerinin yaşam düzeyinin düşmesi sonucunu getirmiştir. Özellikle 1973'te başlayan bunalımla bu gelişim su yüzüne çıkmıştır.

● Federal Almanya tüm antlaşmaları hiçe sayarak, son üç yıl içinde Avrupa'nın geleneksel silahlarla donatılmış en güçlü ordusunu oluşturmuştur. Güney Afrika ve Brezilya'da nükleer denemeler yürütmektedir. Federal Almanya'nın bugünkü durumu Bismarck, Hitler ve Noske tarafından yerleştirilmiş otoriter ve baskıcı bir devlet geleneğinin kaynattığı "cadı kazanı" ile ABD teknokrasisinin bir ortak-yaşamıdır.

● Güney Avrupa ülkeleri büyüyen iç bunalımlarıyla uğraşırken, Kuzey Avrupa'da sağa kayış kesinleşmektedir.

● Bu durumda, solun da desteğiyle oluşturulacak olan genel oya dayalı bir Avrupa Parlamentosu, aslında

da Güney Avrupa ülkelerinin yeni "Alman/Amerikan İmparatorluğu" ile bütünleşmesini sağlamaktan başka bir amaca hizmet etmemektedir.

Bildirge şu sözlerle son buluyor :

"Avrupa Parlamentosu projesi, ne yazık ki yalnızca ABD'nin geleneksel siyasi takipçisi olan partilerce desteklenmekle kalmadı; ayrıca, demokrasi tarafı hatta sosyalist olduklarını iddia eden siyasi kuruluşlardan da destek buldu; bu kuruluşlar da oyuna geldi.

Dış politika tercihlerinde bir değişikliğe gidilmeksizin, hiç bir 'kemerleri sıkma' politikası, sol tarafından da uygulamaya konulsa, ekonominin çözülmesini önleyemez. 'Artık çok mesafe alındı, yapacak şey yok' şeklindeki görüş geçersiz bir görüştür.

Alternatif bir sol tutumun ana hatları açıktır :

① Krizle ve onun sonuçlarıyla mücadele edebilmek için, Avrupa'daki egemen alman/amerikan mali sermayesine, doların üstünlüğüne ve Avrupa Parlamentosu projesine karşı çıkılmalıdır.

② Üçüncü Dünyaya karşı oluşturulmuş olan zengin ülkeler cephesini kırmak gereklidir. Bunun için, her türlü kalkınma imkanını engelleyen az gelişmiş ülkeler borçlarının ödenmesi kesin olarak ertelenmelidir,

③ Akdeniz'de yeni, bağımsız ekonomik ilişkiler örgütlenmeli, Üçüncü Dünya ile işbirliği yeni temeller üzerine oturtulmalıdır.

Aşağıda imzası bulunanlar, genel oyla seçilecek Avrupa Parlamentosu projesine ve Avrupa'daki ABD taraftarları tarafından zorla kabul ettirilmek istenen "kemerleri sıkma" politikasına karşı olanları örgütlenmeye çağırırlar.'

EMPERYALİZM ve CHP'de Deniz Baykal Muhalefeti

Rahmi Koç'la
kapalı kapılar
ardında saatlerce
neler konuşuldu?

ABD Sefirinin
özel davetindeki
4 Türk'ten
birisini kimdi ?

EMPERYALİZMİN YUMUŞAK KARNI

Türkiye emperyalist-kapitalist sistem içinde yer alan bir ülke. Emperyalist-kapitalist sistem bir dünya sistemi. Bu sistem içinde yer alan tüm ülkelerin yalnız ekonomik yaşamları değil, tüm yaşamları siste-

min çıkarsa senine bağlı. Sistem genelde iki bölük ülkeden oluşuyor. Birinci bölük; sistem içinde yer alan gelişmiş, sanayileşmiş kapitalist ülkeler. Bu ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri geliyor. Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, diğer sanayileşmiş ülkeler sistemin metropollerinde duruyor. Sistem içinde yaratılan tüm zenginlikler bu metropollerde akıyor. Daha sonra büyük kısmı metropollerde kalmak şartıyla sistem içinde yeniden dağıtılıyor. Sistemin amacı zaten bu metropollerde yaşatmak, daha güçlü kılmak. Sistemi yaygınlaştıran ve bir dünya sistemi haline getiren bu metropoller. Sistem içinde yer alan ikinci bölük ülkeler ise, az-gelişmiş ülkeler. Ve bu ülkeler sistemin zenginlik kaynağı. Metropollerde besleyen onlar. Metropollerin ürünlerine pazar olanlar ise, yine bu ülkeler. Bu ülkeler bir bakıma sistemin temel taşları. Sistemi ayakta tutan bu ülkelerin az-gelişmiş varlığı. Bu nedenle bu ülkelerin gelişmeleri bu sistem içinde kaldıkça olanaksız. Başka ve daha açık bir deyişle, bu ülkelerin gelişmemeleri gerekli.

Emperyalist-kapitalist sistemin yapısı genel hatları ile bu. Bu yapı ve bu yapının öznel mantığı şu sonucu doğuruyor: Gelişimin ilk koşulu sistemin dışına çıkmak, yani sistemden bağımsız olmak. Sistemin sahibi emperyalist güçler de bu sonucun farkında. Dolayısıyla, sistem içinde yer alan az gelişmiş ülkeleri sistem içinde tutabilmek amacıyla, bu ülkelerdeki iç politik gelişmeleri de sürekli kontrol altında tutuyorlar. Daha doğrusu tutma çabası içindeler. Ülkelerin iç dinamiğinden kaynaklanan bağımsızlıkçı gelişmeler, emperyalizmin en yumuşak noktası. İşte bu nedenle emperyalist güçlerin ve onların az-gelişmiş ülkelerdeki yerli işbirlikçilerinin en ince oyunları oynadıkları alan, bu ülkelerin iç politikaları. CIA'nin namıdır bu alandaki başarısından geliyor zaten....

TÜRKİYE ÜZERİNDE OYUNLAR....

Türkiye emperyalist-kapitalist sistem içinde yer alan her ülke gibi önemli. Bunun yanında Türkiye jeopolitik konumu nedeniyle de ayrıca özel bir öneme sahip. Bütün bunlar, Türkiye'nin iç politikası üzerinde aynı oyunların oynanması için yeterli sebep. Nitekim bu oyunlar geçmişte çok açık olarak oynandı. Sahnedekiler doğal olarak emperyalistler değildi. Zaten hiç bir ayunda oyunun yazarı, yönetmeni yer almaz. Oyunu oyuncular oynar....

Türkiye'de de oyunu oyuncular oynadı. Bu oyunculardan çok azı oyunun amacının bilincindeydi. Diğerleri, yani çoğunluk ise oyun oynadığı için oynuyorlardı. Ne için oynadıklarını bilmeden....

Türkiye'nin iç politikası üzerinde çok oyunlar oynandı. Ama halâ devam edenin başlangıç noktası 1965'e dayanıyor. 1965 seçim yılıydı Türkiye'de. Ve 1965 seçimleri Türk iç politikasına yeni boyutlar kazandırdı. Emperyalist-kapitalist sistemden ayrılmaya, bağımsızlığa kadar uzanacak yeni bir boyut. Bu boyut'un mimarı Türkiye İşçi Partisi (TİP) idi. Evet, 1965 seçimlerinde ilk defa NATO'dan, CENTO'dan ayrılmayı öneren, Amerika Birleşik Devletleri ile yapı-

Osmanlı Bankası'nın çalışma süresini uzatan kararnamenin altındaki imza kimindi ?

miş olan ikili anlaşmaların feshini isteyen, emekçilerin iktidarından bahseden bir parti ve hem de kurulu dört yıl olmuş bir parti, üçyüzbün civarında oy aldı. Bu sonuç emperyalist güçleri ve yerli işbirlikçilerini tedirgin etmek için yetip artıyordu....

Ne rastlantıdır ki, Türk siyasal hayatındaki TİP ile somutlaşan bu önemli gelişme, o güne kadar durağan yapısını inatla koruyan İnönü'nün CHP'sinde de gelişmelere yol açtı. Ortalık yere birdenbire "Ortanın Solu" diye bir kavram atıldı. TİP'in temsil ettiği "sol" a yeni bir ortak çıktı. Ve yine ne rastlantıdır ki TİP de, hemde seçimlerden başarıyla çıkmış olan TİP de bir kaynaşmadır başladı. O zamana kadar iki kişinin kendi aralarında konuşmalarında bile "komünizm propagandası" yapılabileceği yolunda uygulamalar getirilen eğemen hukuk kuralları uygulanamaz oldu. Silahlı devrimin sosyalizmi gerçekleştirmede biricik yol olduğu görüşü sol çevrelerde yaygın hale getirildi. Sonradan bir bir açıklanan provokatör ajanlar aracılığı ile TİP maceracı bir çizgiye çekilmek istendi. Tüm çabaların hedefi TİP'i zayıflatmak ve eritmektir. Ve galiba bilerek yada bilmeyerek, oynanan oyunun birucunda "Ortanın Solu", öteki ucunda ise "Maceraçı Sol" vardı. Sonuçta oyun tuttu. TİP eriyip gitti....

CHP İKTİDAR ALTERNATİFİ OLUNCA....

TİP'in kapatılması ve 12 Mart, sol potansiyeli tümüyle CHP'ye kaydırıldı. Solun CHP'ye yatması, CHP'ye büyük güç kazandırdı. Çünkü ne kadar ustaça oynansa bile, oyunlar, emperyalist-kapitalist sistemde yer alan az-gelişmiş ülkelerde geniş halk kitlelerinin demokrasisi, bağımsızlık, sosyalizm mücadelesinin içine kâtilmesini engelleyemiyor, bu kitleleri kendisine kanalize eden siyasal örgüt güç kazanıyordu. 12 Mart sonrasında bu kitleleri kendisine kanalttı eden örgüt CHP idi. Bu durum aynı zamanda CHP'yi bir iktidar alternatifine durumuna da getirdi. Nitekim CHP, 1973 seçimlerinde en yüksek oyu alan parti oldu.

Emperyalist güçler açısından durum vahimdir. Zira her ne kadar mevcut CHP yönetimi, en fazla batılı sosyal demokrat çizgide ise de, CHP'ye yönelen kitleler bu çizginin soluna aşırdılar. CHP'yi ortadan kaldırmak ise olacak iş değildi. Bu durumda CHP içinde ortaya çıkabilecek "bağımsızlıkçı" bir çizgi, emperyalizmin yumuşak karnında derin yaralar açabilirdi. Kısaca sorun: Türkiye'nin iç politikasındaki gelişmeleri kontrol altına alabilmek için CHP'nin kontrol altına alınabilmesiydi.

CHP' DE İÇ MUHALEFET'İN EVRİMİ

CHP'ye yönelen kitlelerin niteliği, CHP içinde "sol" bir muhalefetin ortaya çıkmasını geciktirmedi. 22. Kurultay bu "sol" muhalefetin epey bir güce sahip olduğunu da gösterdi. Ancak ne garantirdi ki bu kurultaydan sonra, CHP'nin kurultay galibi takımı arasında çatlamalar baş gösterdi. Deniz Baykal ekibi kendi isteğiyle görevlerinden ayrıldı. Ve bu ayrılma ile de birlikte kendisini, CHP içindeki sol muhalefet olarak lanse etmeye başladı.

Gerçek olan bir şey vardı ki; o da 22. Kurultay sonuçlarının bir çok çevreyi rahatsız etmiş olmasıydı. Ve yine gerçek olan bir şey daha vardı: Gerek CHP yönetimi ve gerekse kendisine "ilerici" yaftasını yapıştırmaktan çok hoşlanan basın, 22. Kurultay da gücünü gösteren "sol" muhalefete cephe almışlar ama Deniz Baykal muhalefeti hem de "sol" muhalefet diyerek kabullenmişlerdi.

İşte CHP 23. Kurultayına böyle gelindi ve o "sol" muhalefet'in lideri Deniz Baykal, 23. Kurultayda ne denli "sol" muhalefet olduklarını, programla, tüzüklerle ve Genel Başkanla beraberiz, hiç bir ideolojik ayrılığımız yoktur." Cümlesiyle açıkça kanıtladı.

METİN TOKER'İN ÖVGÜSÜ VE CEVABI ZOR SORULAR

Açık olan bir şey var şimdi. O da Deniz Baykal muhalefetinin, CHP'nin 23. Kurultayında parti içinde var olan ve varlığını kurultaydaki kürsüden, "CHP kendi dışındaki dağıntık ilerici güçlerle bu arada devrimci siyasal partilerle şimdiden iş birliğini de aşarak seçime güç birliği halinde gitmesini sağlayacak ilişkiler kurulmalıdır.", "Ekonomik ve toplumsal açıdan üçüncü dünya statüsündeki bir ülke için günümüzdeki en büyük sıkıntı ve güçlük, oluşmakta olan üçüncü dünya ülkelerine katılmamak, kapitalist ülkeler blokunun bir üyesi, daha doğrusu bir üydesi olmaktır.", "NATO'nun askeri kanadından çekilmek CHP'nin açıkça ve cesaretle savunacağı temel öneri olmalıdır." Cümleleriyle açıklayan sol muhalefet yerine "sol" muhalefet diye yutturulması.

Açık olan bir ikinci şeyde, Deniz Baykal'ın en büyük destekçisinin şu malum Metin Toker olması. Merak edenler, alsınlar 7 Aralık 1976 tarihli "Hürriyet" gazetesini ve okusunlar Metin Toker'in Deniz Baykal için doküdüğü övgüyü.

Bu çıplak gerçekler yanında bir de cevabi zor sorular var. Bunlardan birkaçı şöyle:

- Bir süre önce ABD'nin Ankara sefirinin özel davetindeki dört Türk'ten birisi Deniz Baykal değil miydi ?
- Deniz Baykal Rahmi Koç'la kapalı kapılar ardında saatlerce neler konuştu ?
- Acaba Deniz Baykal Osmanlı Bankasının Türkiye'deki çalışma süresini uzatan kararnamenin altındaki imzanın sahibi değil miydi ?
- Bunlar gerçekten zor sorular, CHP içindeki "sol" muhalefetin lideri için....

GERÇEK....

Son gerçek ise şu: Emperyalizmin oyununa düşmek için, onun oynadığı oyunun baş aktörü olmak için ille de "ajan" olmak gerekmiyor ve onunla mücadelede sosyalist bir parti'nin dışında verilemiyor. Ne kadar iyi niyetli olunursa olursun bu böyle.

GÜNAYDIN YENİ

● İSTER SİZ ÇALIŞIN.. DİLERİZ
ÇALIŞTIRIN.. YAHUT İKİ OTC

ŞÜR
DİLERİZ!

Teşekkür

BEDELİ
FEH PAYI
JANADOL

PLAKA,
RUHSAT,
SAAT, DAMA..

İEPSİ Tercüman 'DAN.. SADECE KURU ANAHTA

ALTIN YUMURTLAYAN TAVUK

DÜNYA

20

7-ARALIK-1976 *

SEÇİN VE
KAZANIN!

LGİ

Her isteyene kâmil
kâmpenyonun par
lari ruhsatlar
bu lar da yararlan
bilecek mi?

EVET

Her sosyal sigur
talar a bağlı isteyim
Herkese kâmil kam
panyonun yarar
lanabilecek miyim?

EVET

Ev kadınıym hic
bir sosyal güvenlik
kuruluna bağlı deg
tim İFN de yarar
lanabilecek miyim?

EVET

Emekliliğim evimde
var peki ben de bu
büyük kampanya
dan yararlanabileceğim
miyim?

EVET

Gazeteci DÜNYA'nın her isteyene kâmil kampanyasını açtık. Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Her isteyene kâmil kampanyasının amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Bu kampanyanın amacı, sosyal güvenliği, sağlık hizmetlerini, emeklilik ve diğer sosyal hakları sağlamak ve vatandaşlarımızın bu haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

LOTARYACI BASIN VE «DÜNYA» OLAYI

İçinde bulunduğumuz günlerde,
"Gazeteler hangi amaçla yayınlanır, görevleri
nelerdir?" sorusuna;
"Gazeteler yurtta ve dünyada olanlardan kamu-
oyunu haberdar etmek ve okurlarını kendi inandık-
ları düşünce doğrultusunda eğitmek amacıyla yayın-
lanırlar". biçiminde yanıt verebilmek pek mümkün
olmasa gerek.

Bir iki gazetenin dışında tüm okurlu gazeteler,
belli bir yarış içindedir. Bu yarış, eskilerde olduğu
bi kamuoyunu daha önceden haberdar etmek, daha
iyi haberler vererek diğer gazeteleri "atlatmak" ya-
rışı değil. Bu yarış, "Lotaryacılığı", ya da bizim bu
sözcük yerine daha uygun bir sözcük olarak düşün-
duğümüz "Tombalacılığı" en iyi şekilde yapabileceği
yarışı....

Gazetelerin adı birinci sayfalarının en üstünde
yazılır. Eğer gazete, olağanüstü nitelikte bir haber
ele geçirebilmişse, bu haber, iyi bir şekilde vitrinle-
nip okurun dikkatini çekebilmesi düşüncesiyle gazete-
nin adının da üzerinde yer alır. Çoğu kişinin bildiği
gibi gazetecilikte bu yöntemin adı haberi "sürman-
şet" vermektir. Bu tanım da artık bir hayli eskilerde
kalmış bir tanım oldu. Şimdilerde gazetelerde, "sür-
manşet" olarak verilenler olağanüstü önemde haber-
ler yerine "Elmanın yarısı", "Apartmanın dairesi",
ya da "Otomobilin Butünü" gibi reklam sözcükleri o-
luyor.

BİR YENİSİ DAHA...

Gazetenin biri "elmanın yarısı" nı bizlere vere-
ceğinden söz ediyor, bir başkası cebimizdeki kâğıt
paraların numaralarına çok dikkatle bakmamızı öğ-
ütüyor. Kimi "refah payı"ndan söz açıyor, kimisi de
"Altın yumurtlayan tavuk"tan. Kupon biriktirenlere
"ehven şartlarla" arsa verileceğini söyleyen dini bü-
tün bir diğeri de "Millî mefkureye bağlı kitlelerin
müstesna mahallesini kurmak" amacıyla olduklarını
ilan ediyor.

Bu tür gazetelere bir yenisi daha katıldı son gün-
lerde, hem de görülmedik bir biçimde. Televizyonda,
radyoda, duvar ilanlarında bu gazetenin her isteyene
1000 TL taksitle ev ve yine her isteyene ömür boyu
maaş vereceği duyuruluyordu. Hem öyle diğerlerinde
olduğu gibi "kadercilik" de yoktu bu işte, kupon bi-
riktirmek yoktu, kurra kazanmak yoktu, isteyen her-
kese idi.

MC BİLE GERİDE KALDI (!)

Gazete bu buluşu ile tüm "tombala basını" nı at-
lattığı gibi MC hükümetini de geride bırakmıştı:

Bilindiği gibi MC hükümeti, "Sosyal güvenlik
hizmetlerini daha da yaygınlaştırmak" amacıyla 65
yaşını aşkın vatandaşlara 500 TL aylık bağlama giri-
şimi içindeydi. Kendisine maaş bağlanacak olan ki-
şiler, kendisine gelir sağlayacak hiçbir mülkü ve işi
olmayan kimseler olacaktı. Bu koşullar çerçevesinde
yaşayarak 65 yaşına kadar varabilmiş bir tek vatan-
daş bulabilirse MC değil 500 TL aylık vermek, bütün
dünyaya "işte benim ülkemde insanlar, işsiz ve kim-
sesiz de olsalar, aç da olsalar 65 yaşına kadar yaşa-
yabilecek olağanüstü lüğünü gösterebiliyorlar." şeklin-
de reklam yapabiliirdi. Ayrıca bu vatandaş, fabrika,
fabrika, köy köy dolaştırarak "bu adama bakın da ha-
linize şükredin" diyebilirdi. Bilmeyiz belki yine de-
der.

Ama sözünü ettiğimiz gazete, maaş verme işini hiç
de MC gibi bir takım koşullarla sınırlandırmıyor. "İs-
teyen herkese" diye ilan ediyor ve de ilave ediyor
bu maaş ayda 2500 ile 3000 TL arasında olacak ve
ömür boyu devam edecek. Gelin isterseniz şöyle kü-
çük bir hesaplama yapalım: Nüfusu 40 milyona yak-
laşan ülkemizde en azından 30 milyon vatandaş ge-
çim sıkıntısı çekmektedir ve kendilerine havadan ma-
aş verildiğinde istememezlik edemezler. Eğer gazete
reklamlarda söylendiği gibi, bu vatandaşlara ayda
2500 TL ödeyecek olursa bunun gazeteye yükliyeceği
mali külfet ayda 75 milyar, yılda da 900 milyar TL
olacaktır. Eğer aylık ücret 3000 TL olursa bu rakam-
lar ayda 90 milyara, yılda da 1 trilyon 80 milyara ula-
şacaktır. Bütçesi 220 milyar olan ülkemizin ve ya-
şam savaşını veren ülkemizi insanların bu hayırsever
gazete sayesinde ne ölçüde "refaha" ulaşacakları ko-
laylıkla görülüyor. (!) Böylelikle kısa sürede, ülkemiz
dünyanın en zengin ülkesi, insanlarımız da dünyanın
en zengin insanları haline gelecekler!

PALAVRADAN BAŞKA NE KALDI Kİ....

Evet sevgili okurlar, atılan palavra ne denli büyük
olursa olsun, insanoğlu kendi işine gelen şeylere ko-
laylıkla inanır. Eğer, okurlarına yukarıda sıraladığımız
olanakları sağlayacağını vadeden gazete patronu-
nun, yanında çalışanlara asgari ücreti bile çok gördü-
ğünü bilmesek belki bizde inanacaktık.

Bu gazete için artık, palavra dağıtmaktan başka ya-
pacak şey kalmamıştı. Apartman dairesinden otomobi-
line, arsasından giyim eşyasına kadar dağıtmadık şey
bırakmamışlardı diğer "tombalacılar". Ve belki de "bu
gazete basın ahlak yasasına uyar" demek zorunda ol-
masalardı daha başka şeyler de dağıtacaklardı.

Peki neydi tüm bunların amacı. Amaç ne ülkeyi
zengin etmek ne de insanları refaha kavuşturmak ta-
bi i . Amaç sadece ve sadece daha fazla satılabilmek,
daha fazla reklam almak ve dolayısıyla artı-değerden
daha fazla pay alabilmektir. Büyük gazeteler 1967 Mart
ayındaki hesaplara göre 1975'in Mart ayına oranla 16
bin ile 73 bin arasında tiraj kaybetmişlerdi. Yıl başın-
dan bu yana ise yukarıda sıraladığımız "tombalacılık
gayretleri" sayesinde 22 bin ile 96 bin arasında satış
aldılar. Bu gazeteler "tombalacılık" yarışını içine girme-
seler keskekağıdı bile olamayacaklarının farkındaydı-
lar.

İşte burjuvazinin ülkemiz basınındaki görüntüsü bu
Bu çirkinlikler, basın dışında, kitapların, dergilerin di-
şında da var. "Masum" alışkanlıklarda, gündelik söz-
cüklerde, karşılıklı ilişkilerimizde her an karşımıza çı-
kıyor burjuva ideolojisi. Görevimiz bu ideolojiyi iflas
ettirene dek savaş vermek.

Böyle bir savaş vermek, her sosyalistin görevi. Bu tür
basına karşı savaş vermek ayrıca önemli. Çünkü bugün
burjuvazinin "palavra atmak" ve "kadercilik" yay-
gınlaştırmak" tan başka etkin bir silahı kalmadı. Bu
tür basın'da, bu işi yüklenen tek araç, en etkin araç
Düzen'in yarattığı eşitsizlikleri kader gibi yutturmak
bunun yanında bu kötü kaderi değiştirmek için düze-
nin ne denli yaman bir uğraş içinde olduğunu kanıt-
lamak. Yapılmak istenen iş bu. Oynanan oyun bu...

KAPKAÇ DÜZENİ SIKIYÖNETİMLE DE AYAKTA TUTULAMAZ

Demirel hükümeti öyle zor durumdadır ki, seçimlere kadar, bu kör total demokrasiye bile dayanamaz. Yeni bütçe 55 milyar açık, dış ödemeler dengesi de 55 milyar açık, döviz rezervleri tükenmiş. Bırakın yeni yatırımları bir yana, cari harcamalar için bile para yok. Tek umut: Yeniden borçlanmak. Oysa kredi muslukları kapalı. Yabancı sermaye grupları çağrılıyor, ağırlanıyor, ama vaat bile alınamıyor. Böyle giderse, Demirel hükümeti önümüzdeki aylarda hiç işlemez hale gelecektir. Yatırımlar kısıllanacak, ithalat kısıllanacak, yeniden para basılacak ve dar boğazlar da ha da daralacaktır. Bu da sosyal patlamaların sıklaşmasına, şiddetlenmesine yol açacaktır. İşçilerin, köylülerin, memurların gençlerin, direniş hareketleri artacaktır. Zincirleme grevler, işgaller olacaktır. Bir yandan da basın MC'nin kirlî çamaşırlarını, aksıyan işleri, yolsuzlukları, gözler önüne serecektir. Demirel böyle bir ortamda seçime gitmeyi hiç mi hiç istemez. Ne ki en geç önümüzdeki Ekim'de seçimler yapılacaktır.

İki gün önce yaptığı konuşma, Demirel'in bu kısır döngüden nasıl, hangi yoldan kurtulmayı tasarladığını ortaya koymuştur. Başbakan, seçimlere sıkıyönetim altında gitmeyi düşünüyor, ve halkoyunu sıkıyönetimden başka çare kalmadığına inandırmak istiyor. 1973'te Adana'da bir işçi yurttaşımızı öldüren faşist katiller, o günden beri yüzlerce cinayet işledikleri halde sesini çıkarmayan, katilleri yakalatmayan ve bu cinayetlerin sorumlusu olan Demirel'in, şu son günlerde bir polis memurunun öldürülmesi üzerine, sanki bu işlenen ilk cinayettiği gibi: "Anarşi aşılmıştır, olaylar artık cinayete dönüşmüştür." diye feryada başlaması, halk yığınlarını sıkıyönetim ilanına hazırlamanın ilk adımı olarak kabul edilmelidir.

Demirel "her çareye baş vurduk artık sıkıyönetimden başka, üniversitelere elkoymaktan başka çare kalmamıştır" diye yapma bir üzüntü ile sızlanıyor. Ama Anayasamıza göre cinayet işleniyor diye sıkıyönetim ilan edilemez. Bundan dolayı Demirel bu cinayetlerin siyasal amaçla işlendiğini ileri sürerek Anayasa yasağının ötesine geçebileceğini umuyor. Oysa cinayetleri önlemenin yasalara uygun bir yolu var. Bu yol Demirel'in görevini yapmasıdır. Yani emniyet güçlerini faşistlerin yuvalandığı ülkelere ocaklarına ve kimi öğrenci yurtlarına karşı harekete geçirtmektir. Faşist katillerin serbestçe dolaşmalarını engelleyip, bunları adaletin pençesine teslim etmesidir. İlk cinayetleri faşistlerin başlattığı herkes gibi Demirel'in de bildiği bir gerçektir. Faşist komandoları iktidar emelleri için devrimci gençler üzerine saldırmaktan ve Alpaslan Türkeş'i korumaktan, Demirel vazgeçtiği gün, anarşinin de, cinayetlerin de önü alınmış olur. Bu Demirel'in asli görevidir. Bu görevini yerine getirmeyen Başbakanın, sıkıyönetimden başka çare kalmadığını demesine kimse inanmaz.

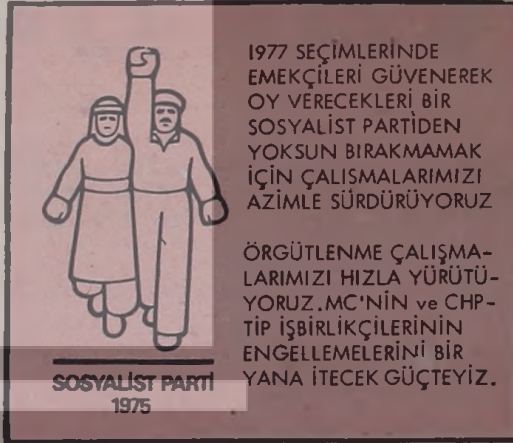
Demirel'in hükümet olmak için ne maddi gücü kalmıştır, ne de manevi otoritesi. Sıkıyönetim, tarihin akışını durdurmak için hiç kimsenin işine yaramamıştır. Lağka olmuş iktidarlar tarih sahnesinden silinmeye mahkumdur. Bir ulusun uyanmış işçileri, köylüleri, gençleri, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı direnmeye kararlı iseler, hiçbir güç onlara boyun eğdiremez. Nitekim ne 12 Mart faşizmi, ne erimin bal-yozları, ne de Türün'ün sıkıyönetimi, devrim hareketini ezememiştir.

BAGIMSIZLIK DEMOKRASI SOSYALİZM İÇİN MÜCADELE

Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in Brüksel'de verdiği demeçte, MC iktidarının tükenmişliğini belirleyen yeni bir örnektir. Çağlayangil NATO'lu müttefiklerden, Amerikan Kongresine baskı yapılmasını isterken, hem üslere ilişilmeyeceğini söylemiş, hem de böyle giderse, Türkiye'nin NATO'ya katkısının eskisi gibi olamayacağını açıklamıştır. Dışişleri Bakanı böylece müttefikleri bir yandan tehdit ederken bir yandan da ödün vermeyi diplomatik bir hüner sermiştir. Çağlayangil, Doğu-Batı ilişkilerinde, NATO'lu müttefikler arasındaki ilişkilerde, çok şey değiştiğinin farkında değildir. Bir etmenin Türkiye aleyhinde değiştiğinin de farkında olmadığı anlaşılır. Çağlayangil'in: Türkiye Amerika'ya, NATO'ya verebileceği her şeyi vermiştir, artık vereceği hiçbir şey kalmamıştır. Verdiği ödünlere bugünkü koşullarda gerçekten geri alması da olanaksızdır. Batıya bağımlı kapitalist düzen sürdükçe, Türkiye'nin ne NATO'dan ne CENTO'dan, ne AET'den ne de Para Fonu, Dünya Bankası gibi öteki kurum ve kuruluşlardan çıkmasına olanak bulunmadığını muhataplarımız, yani NATO'lu müttefikler kesinlikle bilmektadırlar. Bildikleri için de, Çağlayangil'in NATO'ya katkımızın azalacağı hakkındaki tehditlerini acemice bir blöf olarak karşılamışlardır.

SOSYALİST PARTİ BAŞKANI AYBAR'ın İstanbul il Kongresindeki Konuşması

1977 SEÇİMLERİNDE EMEKÇİLERİ GÜVENEREK OY VERECEKLERİ BİR SOSYALİST PARTİDEN YOKSUN BIRAKMAMAK İÇİN ÇALIŞMALARIMIZI AZİMLE SÜRDÜRÜYÖRÜZ

ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARIMIZI HIZLA YÜRÜTÜYÖRÜZ. MC'NİN ve CHP-TİP İŞBİRLİKÇİLERİNİN ENGELLEMELERİNİ BİR YANA İTECEK GÜÇTEYİZ.

Türkiye'de egemen sınıf ve çevrelerin 30 yıldır sürdürdükleri "dolar karşılığında utusal egemenlik haklarımızdan, yeraltı, yerüstü zenginliklerimizden, boyuna ödünler vermek" biçimindeki politika artık kesinlikle iflas etmiştir. Türkiye girtlağınakadar borca gömülmüştür. Ve artık ne Amerika, ne öteki müttefikleri ona borç verme gereğini duymamaktadırlar. Türkiye hem borçlarını ödemek hem yeni borç almada yaşamaları yolunu bulmak zorundadır. Bu, Türkiye için bir ölüm kalım sorunudur. Gelin görün ki MC gibi kapkaç düzeninin vekil harçlığını yapan bir iktidar için böyle bir yola gidilmesi olanaksızdır. MC iktidarı sıkıyönetim ilanıyla orduyu imdadına çağırarak, yani, beceriksizliklerini, başarısızlıklarını, sorumluluklarını orduyla paylaşmak istemektedir. Günümüz koşullarında sıkıyönetim ordunun asayişini kurma ve koruma görevini tümüyle üzerine alması anlamına gelir. Demirel'in isteği budur. Ama silahlı kuvvetler bu oyuna gelecek midir? İktidar sorununda madalyonun öteki yüzü de bu...

CHP SEÇENEĞİ

Önümüzdeki seçimlerde CHP biricik seçeneğe gibi gösteriliyor. Önce sormak gerek. Kimliği gösteriyor? Burjuvazi gösteriyor. Daha doğrusu burjuvazinin sömürüye çeki düzen vermeyi daha akıllıca bir davranış olarak gören kesimi gösteriyor. Başka kimler istiyor? Bürokratlar istiyor, küçük burjuva kökenli kimi sol ve demokrat aydınlar istiyor. Bir de yurt dışındaki TKP istiyor.

Bir de yeni TİP'le DİSK ve daha başka sol kuruluşlar istiyor. Bunlar var güçleriyle emekçi halk yığınlarını CHP'ye yöneltmek için uğraşıyorlar. CHP'nin gerçek bir demokrasi getireceğini savlıyorlar.

Faşizm son bulacak, özgürlükçü bir düzen kurulacak, Komünist Partisi de çalışma olanağı bulacak diyorlar.

Bu baylar, CHP'nin 7 ay iktidarda kaldığını ve örneğin 141-142. maddelerle benzeri anti-demokratik yasalari yürürlükten kaldırılması için Parlamantoya bir tasarı bile vermediğini unutuyorlar.

Bu baylar, CHP'nin faşist yasaları bir bir sayarak iktidara gelince bunları kaldıracağını şimdiye kadar resmen açıklamadığını unutuyorlar.

Bu baylar, CHP'nin kendi içinde bile demokrasiye, düşün özgürlüğüne tahammül göstermediğini, yeni tüzüğünde Başkanlık rejimine doğru gittiğini unutuyorlar.

Ve bu bayların arasında sosyalist olduklarını söyleyenler, CHP'nin sınıfsal yapısını, burjuvaziyle, bürokrasiyle olan ilişkilerini unutuyorlar.

Gene unutuluyor ki, kapitalizme bağlı kalacak olan CHP iktidarı bugün MC'yi tehdit eden zorluklarla karşı karşıya kalacak ve ister istemez sosyal tepkilere, emekçilerin, gençlerin direnişine anti-demokratik yasalarla karşı koymaya kalkışacaktır.

CHP TİP İŞBİRLİĞİNE DOĞRU

Bugüne dek kendi solunda olan kuruluşlarla ilişki kurmaktan vebadan sakınır gibi kaçınmış olan CHP'nin tutumunda yeni gelişmeler başladığı sezilmektedir. Bir CHP-TİP işbirliğinin hazırlıkları içine girildiğini gösteren belirtiler vardır.

Kimi TİP sorumluları, seçimler konusunda CHP ile pazarlığa girişebileceklerini ifade ettiler. Son zamanlarda ise, seçimlere katılma hakkını kazanırsa, TİP'in sadece 3 ilde seçimlere katılacağı, öteki illerde CHP'yi destekleyeceği hakkında söylentiler dolaşmaya başlamıştır. Yeni TİP'in Genel Başkanı da, son konuşmasında demokratik bir kuruluş olarak nitelendiği CHP'yi, destekleyebileceklerini açıklamıştır.

Buna paralel CHP çevrelerinde de bir canlılık gözlemleniyor. CHP kaynakları TİP'in örgütlenmesini tamamladığını, seçimlere gireceğini ısrarla yayıyorlar. Buna karşılık Sosyalist Partinin gelişmediğini ölü doğduğunu söylüyorlar. Aynı söylentiler kapatılan TİP hakkında da gene CHP çevrelerince çıkarılmıştır. Ama TİP gelişti ve İsmet Paşa'nın CHP'sini ortanın sonunda görünmeye zorladı. Ne ki SP'nin örgütlenme çabalarında CHP ileri ve CHP'den yanalırları hep bizi engellemeye çalışırken görüyoruz.

SP ile ilgili olarak, CHP ile yeni TİP'ten kaynaklanan söylentilerin raslantı olmadığı kuşkusuzdur. TİP'de CHP'de SP'nin önümüzdeki seçimlere katılmasını istemiyor. TİP 1975 seçimlerinde CHP'yi koşulsuz desteklemiş, ve bu desteğini Tunceli'de aday olan bir üyesini geri çekmeye kadar varmıştır. TİP gerçekten de CHP'nin sadık bir müttefiki olduğunu kanıtlanmış durumdadır. Bu tutumunun mukafatını görmesi ise doğaldır. Ama işçi sınıfının partisi olma iddiasında bulunan TİP yöneticilerinin, işçi sınıfını ters yönlere itelemeleri aynı derecede doğal sayılabilir mi?

Biz öteden beri CHP'nin koşulsuz, gözü kapalı desteklenemeyeceğini savunduk ve genellikle CHP'nin karşısında olduk. 1973 seçimlerinde henüz SP'ye ken, uyanmaya başlayan işçilerin, köylülerin CHP'ye kanaliz edilmesinin son derece yanlış bir iş olduğu yazdı.

Bugün tehlike daha da büyüktür. CHP, işçi sınıfının, köylülerin, tüm sömürülenlerin partisi olduğunu söylemekte, programında hatta işçilerin öncülüğünden bile söz edilmektedir. Oysa CHP'de yapsal hiç bir değişiklik olmamıştır. İşçilerin, köylülerin parti içinde ağırlıklarını koymaları ve söz ve karar sahibi olmaları için herhangi bir önlem alınmış değildir. Şu halde CHP'nin emekçilerin partisi olduğu hakkındaki iddialar maksatlı şeylerdir ve emekçileri yanıltabilecek niteliktedir. Sosyalist Enternasyonale girme işi de aynı biçimde değerlendirilmek gerekir.

Bu durumda Sosyalist Parti olarak bizim görevimiz CHP'nin gerçek kişiliğini ortaya koymaktır. Kapitalist düzen korunduğu sürece, "CHP'nin politikası fabrikalarda, tarlalarda saptanacaktır" gibi beyanlar, aldatıcı parlak sözler olmaktan öteye hiçbir anlam taşımaz, taşıyamaz.

Sosyalist Parti seçimlere girme kararındadır. Her ne kadar örgütlerimiz tamamlanmış ve büyük kongremizi toplamış değiliz. Ama Şubat'a kadar seçim yansalarının bu koşullarını yerine getireceğimizi sanıyoruz. Örgütlenme çalışmalarımızı hızla yürütüyoruz. MC iktidarının ve CHP-TİP işbirlikçilerinin engellemelerini bir yana itecek güçteyiz. Son anda oynanacak oyunları da etkisiz bırakacağımıza inanıyoruz. 1977 seçimlerinde işçi sınıfını ve emekçi yığınlarını güvenerek oy verebilecekleri bir sosyalist partiden yoksun bırakılmamak için çalışmalarımızı azimle sürdürmekteyiz.